

Tekster og noteark til danskforløbet

Romantikken og romantismen i Danmark

med fokus på
Hans Christian Andersen

Elevnavn:

Klasse:

Indholdsfortegnelse:

Indholdsfortegnelse	2
Forløbsplan: Romantikken og romantismen i Danmark.....	3
Sproglige virkemidler	4-5
Modul 1: Hvad er romantik?.....	6
Noteark til tv-udsendelsen <i>1800-tallet på vrangen</i> , DR	7
Uddrag om at give respons fra <i>Skrivebogen</i> af Ellen Krogh	8-10
Uddrag fra <i>Fra runer til graffiti</i> om romantiske haver	11
Modul 2: Tur til Sanderumgaard romantiske have	12
Universalromantik:	
H.C. Andersen: "Klokken" (1845)	13-16
Nøgleord om romantikken.....	17
Modul 3: Universalromantik: H.C. Andersen	18
Henrich Steffens: Af <i>Indledning til filosofiske forelæsninger</i> (1803).....	19-20
Noteark til H.C. Andersens "Klokken"	21-22
H.C. Andersen: "Hun duede ikke" (1855)	23-27
Modul 4: H.C.A.-byvandring	28
Instruktion til byvandring i H.C. Andersens fodspor	29-30
Nationalromantik:	
Modul 5: Nationalromantik.....	31
Tidstavle	32-34
H.C. Andersen: "Danmark, mit fædreland/I Danmark er jeg født" (1850) .	35-66
Adam Oehlenschläger: "Fædrelandssang/Der er et yndigt Land" (1819) ...	37-38
Mads Hansen: "Jeg ved, hvor der findes en have så skøn" (1870)	39-40
Noteark til nationalromantikken og jeres nationalsang	41-42
Modul 6: Nationalromantik-2-klassebattle	43
Natasha: "Gi' mig Danmark tilbage" (2007)	44-45
Modul 7: Nationalromantik-3-klassebattle	46
Romantisme:	
H.C. Andersen: "Skyggen" (1847)	47-55
Modul 8: Romantisme – Den skæve skygge.....	56
Aristofanes teori om Eros.....	57

Forløbsplan: Romantikken i DK

Dansk

9 moduler

Romantikken og romantismen i DK med særligt fokus på H.C. Andersen

1. **Hvad er romantik?**, introduktion til romantikken
2. **Tur til Sanderumgaard**, oplæsning af romantiske digte i Sanderumgaard romantiske have.
3. **Universalromantik**, romantiske træk i H.C. Andersens "Klokken".
4. **Universalromantik**, H.C. Andersens hus og orienteringsløb i hans fodspor. Læsning: "Hun duede ikke".
5. **Nationalromantik**, H.C. Andersens "I Danmark er jeg født", Adam Oehlenschlägers "Der er et yndigt land" og Mads Hansens "Jeg ved hvor der findes en have så skøn" og arbejde med egne nationalsange.
6. **Nationalromantik**, arbejde med egne nationalsange
7. **Nationalromantik**, vi ser jeres egne nationalsange
8. **Romantisme**, "Den skæve skygge" film om H.C. Andersen. Læsning: "Skyggen" af H.C. Andersen

Kernestof

- Læsning af mindst én tekst af Adam Oehlenschläger, H.C. Andersen, N.F.S. Grundtvig og Steen St. Blicher
- Tekster fra romantik og romantisme

Faglige mål

- – anvende stilistiske grundbegreber
- – dokumentere indblik i sprogets samspil med kultur/samfund
- – analysere, fortolke og perspektivere til fiktive/ikke-fiktive tekster i alle medier
- – udtrykke sig præcist og formidlingsbevidst mundtligt og skriftligt
- – dokumentere kendskab til dansk litteratur gennem tiderne
- demonstrere viden om dansk litteraturs historie

Sproglige virkemidler: billedsprog og stilfigurer

Nedenstående er de vigtigste og mest anvendte sproglige virkemidler af mange.

Betegnelse:	Definition:	Eksempler:
Høj stil	Et begreb, man anvender om tekster, der er karakteriseret ved lange sætninger, lange ord, mange fremmedord, tekniske begreber og fagtermer.	Vi har holdt sammen i tykt og tyndt i snart en menneskealder. Solidaritet er et fattigt ord. Vi føler os dybt uadskillelige. Jeg ønsker os flere gode år sammen.
Lav stil	Et begreb, man anvender om tekster, der er karakteriseret ved korte sætninger, små ord, brug af talesprog, jargon og bandeord.	Vi skal nok passe biksen.
Gentagelser: Anafor Epifor	Gentagelse af <u>første</u> led i flere sætninger efter hinanden. Gentagelse af <u>sidste</u> led i flere sætninger efter hinanden	Han kom. Han så. Han sejrede. Brian Jones døde. Janis Joplin døde. Jim Morrison døde. Jimi Hendrix døde.
Kiasme:	Afsenderen bytter forskellige dele af en sætning rundt i den følgende sætning.	Spørg ikke, hvad dit land kan gøre for dig, men hvad du kan gøre for dit land.
Antitese	Tydelig sprogligt markeret modsætning.	Det var en rigtig Student, han boede på Quisten og eiede ingen Ting; det var en rigtig Spekhøker, han boede i Stuen og eiede hele Huset. Keed af Verden, kier ad Himmelen
Triade	Størrelse bestående af 3 led, ofte med stigende intensitet.	Frihed, lighed og broderskab. Vold, krig og død.
Varierede gentagelse: Tautologi	At sige det samme. Betegner at et fænomen gentages med et andet ord med lignende betydning (synonym). Tautologier er ofte faste udtryk (klicheer).	Ro og fred. Vold og undertrykkelse. Godt og grundigt.
Pleonasme	to ord for det samme, og det ene ord faktisk er overflødig. Man kan sige, at pleonasmen er en 'mislykkedes' form for tautologi.	"Du skal bakke mere baglæns", "Jeg ønsker mig en trådløs mobiltelefon", "Hent en gratis gave" eller "Ni forskellige biler var involverede i ulykken" (ni biler er forskellige biler).
Bogstavrim: Alliteration	Gentagelse af samme begyndelsesbogstav i flere ord i samme sætning.	Freddy Fræk fra Fakse ...

Assonans/vokalrim	Anvendelse af samme ordlyd i vokaler i ord, der følger hinanden.	vi skal <u>t</u> age i <u>h</u> aven i disse <u>d</u> age
Udråb/interjektioner: Apostrofe	Påkaldelse eller henvendelse til tilhørerne eller andre fx Guder.	O Herre
Exclamation	Udbrud af glæde eller fortvivelse.	Ack, mina nagler (negle) sliter från fingrarna
Retoriske spørgsmål	En sætning, der er udformet som et spørgsmål. Men der forventes intet svar.	Hvem vil vel benægte det?
Ironi	At sige ét og mene det modsatte.	Fantastisk vejr (hvis vejret er elendigt)
Sarkasme	At sige et og mene det modsatte, som i tilfældet med ironien, men med det tvist, at afsenderen søger at nedgøre og være kritisk, så det får en tone af spydighed.	Jamen, selvfølgelig skal du have 12, når du har afleveret en opgave på en halv side.
Sammenligninger	Realplanet tilføjes betydning ved at drage parallel til billedplanet (de to planet føjes sammen med et sammenligningsled (som, som om, lig osv.) og realplan og billedplan er tydeligt adskilte).	Kapellanens ansigt var rundt, glat og fedtglinsende som en slikket tallerken.
Metafor	To emneområder forbindes og skaber ny betydning.	Kærlighedens oprørte hav
Personificering	Levendegørelse af begreber	Sorrig og Glæde de vandrer til hobe
Besjæling	Levendegørelse af ting	Regnen hvisker mig ømt i øjet
Metonymi	Sprogbillede hvor en særlig egenskab/kendetegn fremhæves fremfor den større helhed	Salen var fuld af kendte ansigter.
Tingsliggørende metafor	Noget levende lignes med ting	Et hjerte af sten
Ordspil	At lege med ord og deres betydning	'For jeg er ligesom bowling - du ved at jeg tager kegler'
Hyperbel	Overdrivelse	Han er gammel som jorden selv.
Litote	Underdrivelse	Ikke så ringe (om noget ret fantastisk)
Synæstesi	Sammenblanding af sanseindtryk	Skarp smag. Skrigende gul. Hvinende smerte.
Paradoks	selvimodsigelse	Lysende mørke. Underjordisk himmel.

Hvad er romantik?

Dansk

1. modul

Formål

I skal lære om romantikken som litterær og historisk periode og finde frem til og kunne genkende romantiske træk, så I kan bruge dem bl.a. til at skrive et romantisk digt.

Aktiviteter

1. **Introduktion** til romantik-forløb med kompendium
2. Pararbejde: Skriften på væggen-øvelse:
Hvad forbinder I generelt med romantik? Hvilke sproglige virkemidler forbinder I med romantik?
Læs om de sproglige virkemidler på s. 4-5 og udpeg hvilke af dem, I forbinder med romantiske digte.
Skriv dem på tavlen sammen med andre ting, I forbinder med romantik.
3. **Kort gennemgang** af hvad I forbinder med romantik
4. **Se tv-udsendelsen *1800-tallet på vrangen***, 1:4, om romantikken/guldalderen (38 min.)
https://www.dr.dk/drtv/se/1800_tallet-paa-vrangen_-_guld-hor-og-romantik-1800_1814_70406
5. **Udfyld noteark om *1800-tallet på vrangen***, mens vi ser tv-udsendelsen. Besvar spørgsmålene i felterne på arket undervejs. Sig til, hvis I har brug for at stoppe op et øjeblik, så I bedre kan skrive noterne.
6. **Opsamling på noteark** om *1800-tallet på vrangen*
7. **Evt. sanseskrivning til jeres romantiske digt**, som I skal læse op for hinanden i den romantiske have.

Lektie til i dag

- Læs om sproglige virkemidler på s. 4-5 i dette kompendium

Materiale

- *1800-tallet på vrangen*, DR2. Red.: Liv Thomsen

Faglige mål

- – demonstrere viden om træk af den danske litteraturs historie med eksempler på samspillet mellem tekst, kultur og samfund

Læs til næste gang

- *Litteraturens veje*, s. 137-140 + 142-144 om universalromantikken

Hvad er romantik?

Noter til tv-udsendelsen *1800-tallet på vrangen*, DR2

Spørgsmålene skal ikke kun besvares i kronologisk rækkefølge. Gå gerne tilbage og uddyb dine svar.

Link: https://www.dr.dk/drtv/se/1800-tallet-paa-vrangen_guld-hor-og-romantik-1800_1814_70406

Emner:	Tidskode:	Spørgsmål/opgaver og din besvarelse i stikord eller korte sætninger:
1+2. (Adam og kunstnerne)	0:00-2:57 3:42-4:00	1. Hvem er Adam Oehlenschläger? Beskriv hans liv og funktion.
		2. Hvordan bliver de romantiske kunstnere beskrevet og hvor finder de deres inspiration?
3. Virkeligheds hverdag	2:57-3:42 6:26-8:22	3. Hvad præger virkelighedens hverdag i romantikkens samtid (som kunsten er på flugt fra)?
4.+5. Bakkehuset og Rahbek	4:00-6:26	4. Nævn så mange af romantikkens kunstnere, du kan.
		5. Hvilke idéer står i modsætning til romantikkens (som Knud Lyhne Rahbek repræsenterer)?
6. Nationen og politik	8:22-11:40	6. Hvad sker der for nationen? Hvilket syn er der på nationen? Hvilken historisk sammenhæng skal det ses i?

Emner:	Tidskode:	Spørgsmål/opgaver og din besvarelse i stikord eller korte sætninger:
7. Kunsten og litteraturen	11:40-14:20	7. Hvad er karakteristisk for den romantiske litteratur? a) Hvilke emner behandler litteraturen?
		b) Hvilket natursyn udtrykker den?
		c) Hvilken rolle er det meningen litteraturen nu skal have? (litteratursyn)
8. Kvindesyn	14:20-21:43	8. Hvilket kvindesyn hersker i perioden? Hvilke idealer og hvilke realiteter er der?

OM AT GIVE GOD OG KONSTRUKTIV RESPONS

Respons betyder egentlig genklang. At en skriver får respons, vil sige, at han bliver hørt eller læst af nogle personer, der reagerer på det, han har skrevet.

Forskellen på tale og skrivning er jo, at den, der taler, hele tiden får respons på det, han siger. I samtaler reagerer man med ansigtsudtryk, kropsholdning og ord på det, der bliver sagt.

Den, der skriver, er i en meget mere ensom og usikker kommunikationssituation. Man ved ikke, hvordan det, man skriver, virker på læseren.

Ved at få respons undervejs i skriveprocessen får skriveren en fornemmelse af, hvordan læseren oplever hans tekst, og han får mulighed for at justere den, så den virker sådan, som han ønsker, den skal virke.

Responsgiverne skal vise skriveren de stærke sider i hans tekst, som han kan bygge på i sit videre arbejde med teksten, og de skal komme med forslag til forandringer og forbedringer i teksten. De skal respektere skriverens hensigter og give respons på skriverens og tekstens præmisser. Skriveren har ingen glæde af at få forslag til forbedringer, der gør hans tekst til noget helt andet, end han har tænkt sig. Det, han har brug for, er at få hjælp til at se styrkerne og mulighederne i teksten, så han selv kan arbejde videre med den.

Der skal helst være mere end en respons giver. Folk læser og oplever tekster meget forskelligt, og reaktioner fra en enkelt responsgiver kan låse skriveren fast i et meget specielt billede af sin tekst. Med flere responsgivere får skriveren et sikrere indtryk af, hvordan hans tekst virker. Forslag til forbedringer fra flere forskellige responsgivere stiller også skriveren friere, når han skal overveje, hvilken respons han kan bruge, og hvilken han ikke kan bruge.

GRUNDREGLER FOR RESPONS

Til den der giver respons:

- **Begynd altid med de positive kommentarer.**

De fleste mennesker har svært ved at modtage kritik. At få respons er at få en form for kritik, og det er derfor uhyre vigtigt, hvordan responsen formuleres.

Respons skal være positiv, men det er ikke meningen, at du skal rose i høje toner. Kravet er, at du har en positiv og åben holdning både til skriveren og det skrevne. Lyt dig ind i teksten og ind til skriverens hensigter. Og peg så på de tanker og formuleringer i teksten, som du godt kan lide, og som siger dig noget.

- **Vær konkret.**

Når du peger på bestemte steder i teksten, og når du prøver at udtrykke, hvorfor du synes de steder er gode, skal du gøre det konkret. Det er fint at sige: "Det der synes jeg er godt", men hvis du overhovedet kan, må du præcisere, hvordan det virker på dig, og hvorfor du synes det er godt.

Husk at sige "jeg synes". Det kan jo godt være, at andre synes noget andet, og hvis du taler generelt og siger "man", lyder det, som om du er en højere smagsdommer.

- **Formuler din eventuelle kritik som spørgsmål.**

I stedet for at sige: "Det der hænger ikke sammen med afsnittet foran", kan du spørge, hvordan skriveren ser sammenhængen mellem de to afsnit. Det kan jo godt være, at sammenhængen er der, men bare ikke er gjort klar nok. Hvis du farer ud med kritiske og negative kommentarer, går skriveren let i forsvarsposition i stedet for at høre på, hvad du siger.

Du kan f.eks. spørge: "Hvordan skal det afsnit egentlig forstås?" eller "Er det rigtigt forstået, at ... " eller "Kan vi ikke få mere at vide om ... ?"

Til den der modtager respons:

- **Sig hvad du vil have respons på.**

Det er dig, der bestemmer, hvilken form for respons du vil have. Hvis du sidder med et første udkast, har du ikke brug for respons på sproget og strukturen. Så er det ideerne og

indholdet, der er interessant. Måske er der også bestemte steder i din tekst, som du gerne vil høre reaktioner på. Det skal du fortælle responsgruppen.

- **Ti stille og lyt.**

Hør godt efter, og noter ned, hvad responsgiverne siger om din tekst. Når du tier stille, får du bedre muligheder for at åbne ørerne og høre, hvad der bliver sagt.

Du får også frihed til at lade være med at tage stilling til spørgsmål fra responsgiverne, som du ikke kan bruge til noget.

Du kan evt. spørge opklarende, hvis der er noget, du ikke forstår, men lad være med at gå i gang med at forsvare din tekst og dig selv. Det er nemlig ensbetydende med, at du lukker dine ører.

- **Det er din tekst.**

Respons er ikke retning. Det er nemlig dig, der afgør, hvad du vil bruge af responsen. Det er din tekst.

TO SLAGS RESPONS

Personlig respons

Den personlige respons tager udgangspunkt i responsgiverens · spontane oplevelse af teksten. Den viser skriveren, hvordan hans tekst virker på læserne. Den er god, når man har brug for at høre, hvor styrkerne og mulighederne ligger i ens tekst. Og når man gerne vil have bekræftelse på, om man er på rette vej.

Styret respons

Den styrede respons går mere direkte ind i teksten og tjekker bestemte krav til indholdet, strukturen, sproget osv. Når man giver styret respons, arbejder man med en række detaljerede spørgsmål til teksten. Somme tider kan det være spørgsmål, der er opstillet i fællesskab i klassen eller af læreren. Men den enkelte skriver vil også have helt bestemte responsønsker undervejs i processen, og dem må han præcisere for responsgiverne. Styret respons er fagligt orienteret, og den lægger op til konkrete forslag til forbedringer i teksten.

Den romantiske have og følsomheden

I enevældens parkanlæg – også kaldet den *franske have* – herskede den strengeste orden og symmetri (jf. s. 35).

Men da de københavnske handelsborgere i 1780'erne skulle anlægge haver i forbindelse med deres lystgårde, søgte de med den *romantiske have*, også kaldet den *engelske*, at skabe passende rammer for den nye seloplevelelse.

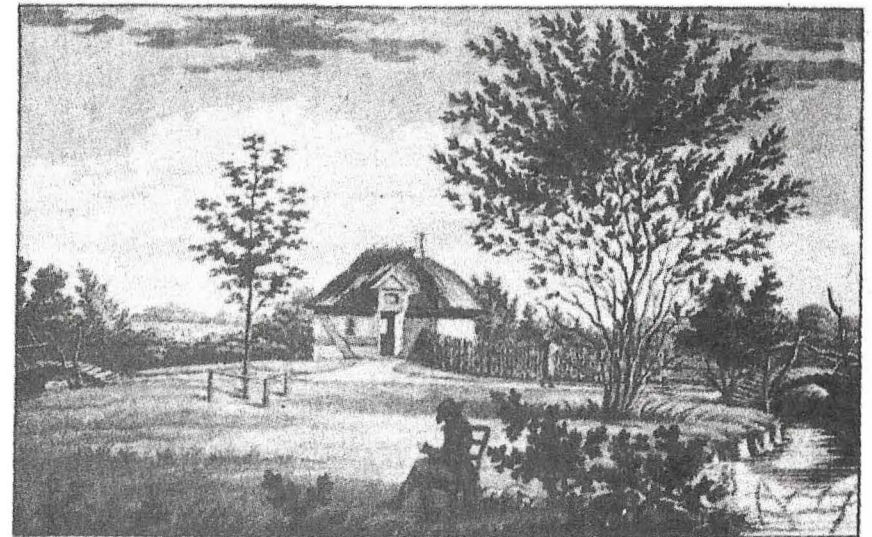
I 1815 mindedes historikeren og kritikeren Chr. Molbech et ophold i en romantisk have:

Efter at vi er kommet over en mindre bro, opdager vi den lønlige¹⁾ tæt overskyggede gang, der fører os op til den norske hytte. Her

i skovens stille ensomhed kan vi hvile nogle øjeblikke og drømme os langt bort fra det sted, hvorfra vi gik ud; thi hytten med sine ubeklædte vægge af tømmerstokke og sine simple træbænke sætter os hen i fjeldlandene, hvor disse boliger har hjemme. På den ene side er den overskygget af et svalt og dunkelt løvtag; på den anden er udsigten åben til en lille eng i forgrunden til det forbiflydende vand og til den grønne bakke, hvorpå "Sommerlyst" hæver sig i baggrunden, imellem grupper af nåletræer til begge sider.

Rolig og ensom fortrolig er denne hytte, og hvor stille og blid i sin milde alvor er den natur, som her favner os! [...] Indbydende til hvile for ånd og hjerte, til stille betragtning og rolig dvælen i erindringens og fantasiens verden, til venlig og fortrolig samtale, er den ensomme hytte.

1) skjulte.

C.W. Eckersberg: "Kildehytten i Sanderumgaard have" (o. 1806)

Fjernt fra det pulserende og stressede konkurrenceræs i byen kunne den romantiske have tilbyde en oplevelse af ensomhed, ro og harmoni. Vandreren har her slået sig ned i naturens skød (på en medbragt stol) for at fordybe sig i en bog.

Tur til den romantiske have

Dansk

2. modul

Formål

I skal søge den romantiske ånd i naturen gennem kendskab til typiske træk for haveanlæg og litteratur i den romantiske periode i Danmark.

Aktiviteter

1. **I skal forsøge at genkende romantiske træk i haven** fra teksten om romantiske haver, I har læst til i dag på s. 11. Hvad er typisk for romantikken?
2. Gruppearbejde:
I skal bevæge jer rundt i haven i små hyggelige grupper og finde et godt sted at læse jeres romantiske digte op for hinanden. Tag godt imod digtene og giv konstruktiv feedback efter principperne i teksten om respons, I har læst til i dag på s. 8-10 i kompendiet.

Læsning til i dag

- Orienter jer på Sanderumgaard's romantiske haves website <https://www.sanderumgaard.dk/om-haven>
- Tekst om romantiske haver fra "Fra runer til graffiti"
- Tekst om at give og modtage respons, uddrag fra *Skrivebogen* af Ellen Krogh

Faglige mål

- – analysere, fortolke og perspektivere primært fiktive tekster i alle medier

Kernestof

- – tekster fra romantik

H.C. Andersen

(1845) **Klokken**

Om aftenen i de snævre gader i den store by, når solen gik ned og skyerne skinnede som guld oppe mellem skorstenene, hørte tit snart den ene snart den anden en underlig lyd, ligesom klangen af en kirkeklokke, men det var kun et øjeblik den hørtes, for der var
 5 sådan en rumlen med vogne og sådan en råben og det forstyrrer. „Nu ringer aftenklokken!“ sagde man, „nu går solen ned!“

De, som gik uden for byen, hvor husene lå længere fra hinanden med haver og små marker, så aftenhimlen endnu prægtigere og hørte langt stærkere klangen af klokken, det var som kom lyden fra en kirke
 10 dybt inde i den stille, duftende skov; og folk så derhen, og blev ganske højtidelige. –

Nu gik mange tider, den ene sagde til den anden: „Mon der er en kirke derude i skoven? Den klokke har dog en underlig, dejlig klang, skulle vi ikke tage derud og se lidt nærmere på den.“ Og de rige folk de
 15 kørte og de fattige de gik, men vejen blev dem så underlig lang, og da de kom til en hel del piletræer, der voksede ved udkanten af skoven, så satte de sig der og så op i de lange grene og troede, at de var rigtigt i det grønne; konditoren inde fra byen kom derud og slog sit telt op, og så kom der nok en konditor og han hang en klokke op lige over sit telt, og det en
 20 klokke, som var tjæret for at kunne tåle regnen, og knebelen manglede. Når så folk tog hjem igen, sagde de, at det havde været så romantisk, og det betyder noget ganske uden for tevand. Tre personer forsikrede, at de var trængt ind i skoven lige til hvor den endte, og de havde altid hørt den underlige klokkeklang, men det var der for dem ligesom den
 25 kom inde fra byen; den ene skrev en hel vise derom og sagde, at klokken klang som en moders stemme til et kært, klogt barn, ingen melodi var dejligere end klokken klang.

Landets kejser blev også opmærksom derpå og lovede, at den, som ret kunne opdage hvorfra lyden kom, skulle få titel af „Verdens Klokker“
 30 og det selv om det ikke var en klokke.

Nu gik da mange til skoven for det gode levebrøds skyld, men der var kun en, som kom hjem med en slags forklaring. Ingen havde været dybt nok inde, og han da ikke heller, men han sagde dog, at klokkelypden kom fra en meget stor ugle i et hult træ, det var sådan en visdomsugle,
 35 som idelig slog sit hoved mod træet, men om lyden kom fra dens hoved

idelig vedholdende

eller fra den hule stamme, det kunne han ikke endnu med bestemthed sige, og så blev han ansat som Verdens Klokker og skrev hvert år en lille afhandling om uglen; men lige meget vidste man.

Nu var det just en konfirmationsdag, præsten havde talt så smukt og inderligt; konfirmanderne havde været så bevægede, det var en vigtig dag for dem, de blev fra børn med et til voksne mennesker, barnesjælen skulle nu ligesom flyve over i en forstandigere person. Det var det dejligste solskin, konfirmanderne gik ud af byen, og fra skoven klang forunderlig stærkt den store, ubekendte klokke. De fik lige straks sådan en lyst til at komme der, og det alle på tre nær, den ene af dem skulle hjem og prøve sin balkjole, for det var just den kjole og det bal, der var skyld i, at hun var blevet konfirmeret denne gang, for ellers var hun ikke kommet med! Den anden var en fattig dreng, som havde lånt sin konfirmationskjole og støvlerne hos værtens søn og dem måtte han levere af på bestemt klokkeslæt; den tredje sagde, at han aldrig gik noget fremmed sted, uden hans forældre var med, og at han altid havde været et artigt barn og det ville han blive, selv som konfirmand, og det skal man ikke gøre nar af! – men det gjorde de.

Tre af dem gik altså ikke med; de andre travede af sted; solen skinnede og fuglene sang og konfirmanderne sang med og holdt hverandre i hænderne, for de havde jo ikke fået embeder endnu og var alle konfirmander for *Vorherre*.

Men snart blev to af de mindste trætte og så vendte de to om til byen igen; to småpiger satte sig og bandt kranse, de kom heller ikke med, og da de andre nåede piletræerne, hvor konditoren boede, så sagde de: „Se så, nu er vi herude; klokken er jo egentlig ikke til, den er bare sådant noget, man bilder sig ind!“

Da lød i det samme dybt i skoven klokken så sødt og højtideligt, at fire, fem bestemte sig til dog at gå noget længere ind i skoven. Den var så tæt, så løvfuld, det var ordentlig besværligt at komme frem, skovmærker og anemoner voksede næsten alt for højt, blomstrende *convolvoli* og brombærranker hang i lange guirlander fra træ til træ, hvor nattergalen sang og solstrålerne legede; o det var så velsignet, men det var ingen vej at gå for pigerne, de ville have fået klæderne revet itu. Der lå store klippeblokke begroede med mos af alle farver, det friske kildevand piblede frem og underligt sagde det ligesom „kluk, kluk!“

„Det skulle dog ikke være klokken!“ sagde en af konfirmanderne, og lagde sig ned og hørte efter. „Det må man rigtigt studere!“ og så blev han og lod de andre gå.

De kom til et hus af bark og grene, et stort træ med vilde æbler hældede sig hen over det, som ville det ryste hele sin velsignelse ud over taget, der blomstrede med roser; de lange grene lå lige hen om gavlen, og på den hang en lille klokke. Skulle det være den, man havde hørt. Ja, derom var de alle enige, på en nær, han sagde, at den klokke var for lille og fin til at

convolvoli snerler

kunne høres så langt borte, som de havde hørt den, og at det var ganske andre toner, som således, rørte et menneskehjerte; han som talte var en kongesøn, og så sagde de andre: „Sådan en vil nu altid være klogere.“

Så lod de ham gå alene, og altsom han gik blev hans bryst mere og mere opfyldt af skov-ensomheden; men endnu hørte han den lille klokke, som de andre var så fornøjede med, og imellem, når vinden bar fra konditoren, kunne han også høre, hvorledes der blev sunget til tevand; men de dybe klokkeslag lød dog stærkere, det var snart ligesom et orgel spillede dertil, lyden kom fra venstre, fra den side, på hvilken
10 hjertet sidder.

Nu raslede det i busken og der stod en lille dreng foran kongesønnen, en dreng i træsko og med en trøje så kort, at man ret kunne se hvor lange håndled han havde. De kendte begge hinanden, drengen var just den af konfirmanderne, som ikke kunne komme med, fordi han skulle hjem
15 og levere trøje og støvler af til værtens søn; det havde han gjort og var nu i træsko og de fattige klæder gået af sted alene, thi klokken klang så stærkt, så dybt, han måtte derud.

„Så kunne vi jo gå sammen!“ sagde kongesønnen. Men den fattige konfirmand med træskoene var ganske undseelig, han trak på de korte
20 trøjeærmer og sagde: han var bange for, at han ikke kunne gå så rask med, desuden mente han, at klokken måtte søges til højre, thi den plads havde jo alt stort og herligt.

„Ja, så mødes vi slet ikke!“ sagde kongesønnen og nikkede til den fattige dreng, der gik ind i den mørkeste, mest, tætte del af skoven, hvor
25 tornene rev hans fattige klæder itu og ansigt, hænder og fødder til blods. Kongesønnen fik også nogle gode rifter, men solen skinnede dog på hans vej, og det er ham vi nu følge med, for en rask knøs var han.

„Klokken vil og må jeg finde!“ sagde han, „om jeg så skal gå til verdens ende!“

De ækle abekatte sad oppe i træerne og grinte med alle deres tænder.
30 „Skal vi dænge ham!“ sagde de; „skal vi dænge ham; han er en kongesøn!“

Men han gik ufortrøden dybere og dybere ind i skoven hvor der vokste de forunderligste blomster, der stod hvide stjerneliljer med blodrøde
35 støvtråde, himmelblå tulipaner, som gnistrede i vinden, og æbletræer, hvor æblerne ganske og aldeles så ud som store, skinnende sæbebobler, tænk bare hvor de træer måtte stråle i solskinnet. Rundt om de dejligste grønne enge, hvor hjort og hind legede i græsset, vokste prægtige ege og bøge, og var et af træerne revnet i barken, så vokste her græs og lange
40 ranker i revnen; der var også store skovstrækninger med stille indsøer, hvori hvide svaner svømmede og slog med vingerne. Kongesønnen stod tit stille og lyttede, ofte troede han, at det var fra en af disse dybe søer klokken klang op til ham, men så mærkede han dog nok, at det var ikke derfra, men endnu dybere inde i skoven at klokken klang.

Nu gik solen ned, luften skinnede rød som ild, det blev så stille, så stille i skoven, og han sank på sine knæ, sang sin aftensalme og sagde: „Aldrig finder jeg hvad jeg søger! nu går solen ned, nu kommer natten, den mørke nat; dog engang kan jeg måske endnu se den runde, røde sol, før den ganske synker bag jorden; jeg vil stige op på klipperne der, de rejse sig i højde med de største træer!“

Og han greb i ranker og rødder, klatrede op ad de våde stene, hvor vandslangerne snoede sig, hvor skrubbudsene ligesom gøede af ham; – men op kom han før solen endnu ganske var nede, set fra denne højde, o, hvilken pragt! Havet, det store, herlige hav, der væltede sine lange bølger mod kysten, strakte sig ud foran ham, og solen stod som et stort, skinnende alter derude, hvor hav og himmel mødtes, alt smeltede sammen i glødende farver, skoven sang og havet sang og hans hjerte sang med; den hele natur var en stor, hellig kirke, hvori træer og svævende skyer var pillerne, blomster og græs det vævede fløjlsklæde og himlen selv den store kuppel: deroppe slukkedes de røde farver, idet solen forsvandt, men millioner stjerner tændtes, millioner diamantlamper skinnede da, og kongesønnen bredte sine arme ud mod himlen, mod havet og skoven – og i det samme, fra den højre sidegang, kom med de korte ærmer og med træsko den fattige konfirmand; han var kommen der ligeså tidlig, kommet der ad sin vej, og de løb hinanden i møde og holdt hinanden i hænderne i naturens og poesens store kirke, og over dem klang den usynlige, hellige klokke, salige ånder svævede i dans om den til et jublende halleluja!

R O M A N T I K K E N
o r e n a r n æ u r a
m g t e a t o s r l o t
a a l s i o s p l t o s t
n n f a s o p i r i g t u r
g i o r e n a l i s m e
e s r e r e a l i s m e
m e t t a n k e

Universalromantik

Dansk

3. modul

Læsning til i dag

- "Klokken" (1850) af H.C. Andersen
- Nøgleord til de romantiske hovedtanker på s. 17 i kompendiet

Materiale

- "Klokken" (1850) af H.C. Andersen
- Henrich Steffens *Indledning til filosofiske forelæsninger* (1803)

Faglige mål

- – analysere, fortolke og perspektivere fiktive tekster i alle medier

Kernestof

- – tekster fra oplysningstid, romantik, romantisme og naturalisme

Læs til næste gang

- H.C. Andersens "Hun duede ikke" (1865)

Aktiviteter

1. Pararbejde:
Hvad ved vi om H.C. Andersen? (1805-1875)?
Skriv det væsentligste og mest *interessante* på tavlen.
2. **Opsamling** på tavlen om H.C. Andersen
3. **Opsamling** på jeres forståelse af nøgleordene til de romantiske hovedtanker på s. 17 i kompendiet
4. **Læs uddrag af Henrich Steffens**
***Indledning til filosofiske forelæsninger* (1803)**
Læs teksten grundigt og marker væsentlige ord
5. **Opsamling** på Henrich Steffens
6. Gruppearbejde:
  - a) **Tegn et kort over by/skov-området i "Klokken"** og marker, hvor de personer/grupper, der leder efter klokken holder op med at lede og hvorfor?
  - b) **Hvorfor er det netop de to personer, som finder klokken?**
  - c) **Hvilke romantiske træk findes i "Klokken"?**
Hvilke af romantikkens hovedtanker (nøgleordene på s. 17) kan I genkende i "Klokken"?
7. **Opsamling** på gruppearbejde om "Klokken"

Heinrich Steffens

(1803) af Indledning til filosofiske forelæsninger

Indledning til filosofiske forelæsninger er *Heinrich Steffens' forsøg på at opstille et program for romantikkens litteratur på baggrund af tidens tanker, som særligt tyske filosoffer og forfattere stod bag. Den er altså et opgør med oplysningstidens rationalisme og fornuftstænkning.*

Videnskaberne søger det uendelige ved en stykkevis sammenhobning af det endelige. Historikeren søger det ved et aggregat af fakta, hvis forbindelse, når den er der, dog atter kun frembringer et endeligt. [...] Men intet enkelt fænomen forstås til fulde, uden i den nødvendige forbindelse med *alle*. En anskuelse over hele naturen synes altså at måtte gå forud for enhver enkelt undersøgelse. Jeg forbeholder mig i det efterfølgende, at gøre Dem dette tydeligere og anskueligere.

I sandhed, det var ubegribeligt, hvad der formåede naturforskeren til den uafsladlige driftighed, hvis ikke en, skønt hos mange dunkel, anelse om en uendelig forbindelse, var det dybe bevægende princip for deres undersøgelse. Denne anelse forlader aldrig noget menneske ganske. Selv hos det mest indskrænkede slumrer den dybt i hans sjæl. Den knytter os til den hele natur. Den giver alt det enkelte en højere, ædlere betydning. Den er det, som med den kommende morgen oplukker den luende, levende natur for enhver, som om en indvortes sol uvilkårlig fulgte himlens, den hæver den uendelige vrimmel af gestalter af det almindelige mørke, gennem den taler naturens evige liv, som igennem et mystisk ciffer, til gestalter, når det indvortes lys, som et evigt mørke kaster sig bag alle stjerner, og et fremmed lys blot gør os det uendelige mørke synligt.

Denne anelse slutter os ligeledes til historien. Tidsaldre, hvis tænkemåde, hvis udvortes eksistens havde et ganske andet sving end vor, bliver os begribelige ved den. Overlader vi os til den, så resignerer vi på hint forstandens almindelige postulat, at gøre vor tid og dens tænkemåde til mørke synligt.

en norm for alle, den skænker os de tidernes organer, som ligger skjulte i det forbigangne. Ved den vågner kæmper af deres grave, guder og gudinder vandrer om iblandt os, enhver klang fra længst hensvundne tider genklings med sin ejendommelige tone, den tryller de herligste tidsaldrer ind i dybest nedsunkne. Det er, som om spiren til alle historiens epoker slumrede i hver. Denne anelse, hvis genstand altid er uendelig, kaldes, når den levende, skabende åbenbarer sig i sin herlighed i et fortræffeligt gemyt – *poesi*. Intet menneske er ganske blottet for *poesi*. Ingen tidsalder, end ikke den ræste, har nogensinde *ganske* savnet den. Det er som vågnede naturens egen evige produktivitet med digteren. Ædle, høje gestalter triner frem, en guddommelig, gylden verden, oplivet af en evig sol, oplukkes for os, som ved et pludseligt trylleslag. En uendelig sans synes at have skjult sig bag enhver gestalt og stråler os mystisk i møde. Vi omgives af en høj en herlig glans, en dyb længsel vågner i vort inderste, og slutter os uimodståelig til den forunderlige gøglende verden –

Den forsvinder –

Tiden holder os fængslet, dens snævre trang *fordrer* vor opmærksomhed; men den evige længsel, som digteren vakte, formår *intet* at udslukke. Hvad er det, som tryller os, når digteren synger?

Universalromantikken i "Klokken"

Noter til modul om bl.a. H.C. Andersens digt "Klokken" (1845)

Emner:	Spørgsmål	Din/jeres besvarelse i stikord eller korte sætninger:
1+2. Om H.C. Andersens liv og hans værker		Opsamling på padlet om H.C. Andersens liv og værker Skriv de ting ned, du opfatter som de mest relevante.
3+4. Indledning til filoso- fiske forelæs- ninger		Uddrag af Henrich Steffens <i>Indledning til filosofiske forelæsning</i> (1803) Noter til opsamling på Henrich Steffens. Skriv de vigtigste pointer her.
5. Gruppe- arbejde om "Klokken"	a)	Hvorfor holder de forskellige personer/grupper, der leder efter "Klokken" op med at lede, og hvad siger det om dem?
	b)	Hvorfor er det netop de to personer, som finder "Klokken"?
	c)	Hvilke romantiske træk findes i "Klokken"? Hvilke af romantikkens hovedtanker kan I genkende?

Universalromantikken i "Klokken"

Noter til modul om bl.a. H.C. Andersens digt "Klokken" (1845)

Emner:

Spørgsmål

Din/jeres besvarelse i stikord eller korte sætninger:

Hans Christian Andersen: "Hun duede ikke" (1852)

Byfogeden stod ved det åbne vindue; han var i manchetskjorte, med brystnål i kalvekrøset og overordentlig vel barberet, selvgjort arbejde; dog var han kommet til at give sig et lille snit, men hen over det sad en lap avispapir.

"Hør, du lille!" råbte han.

Og den lille var ingen anden end vaskekonens søn, der netop gik forbi og ærbødig tog sin kasket af; den var knækket i skyggen og indrettet til at putte i lommen. I de fattige, men rene og særdeles vel lappede klæder og med svære træsko, stod drengen ærbødig, som var det for kongen selv han stod.

"Du er en god dreng!" sagde byfogeden, "du er en høflig dreng! din moder skyller vel tøj nede ved åen; dér skal du ned med det, du har i lommen. Det er en slem ting med din moder! hvor meget har du dér?"

"En halv pægl!" sagde drengen med forskrækket, halv sagte stemme.

"Og i morges fik hun det samme!" vedblev manden.

"Nej, i går var det!" svarede drengen.

"To halve gør en hel! - Hun dur ikke! Det er sørgeligt med den klasse af folket! Sig til din moder, at hun skulle skamme sig! og bliv aldrig du en drukkenbolt, men det bliver du nok! - Stakkels barn! - Gå nu!"

Og drengen gik; kasketten beholdt han i hånden, og vinden blæste på hans gule hår, så at det rejste sig i lange totter. Han gik om af gaden, ind i gyden, ned til åen, hvor moderen stod ude i vandet ved to-stolen og slog med tærskelen på det svære linned. Der var strømning i vandet, thi vandmøllens sluser var oppe, lagnet drev for strømmen og var nær ved at rive to-stolen om; vaskekonen måtte holde imod.

"Jeg er nær ved at sejle!" sagde hun, "det er godt, at du kommer, for jeg kan trænge til at få lidt hjælp på kræfterne! det er koldt herude i vandet; i seks timer har jeg stået her. Har du noget til mig?"

Drengen tog flasken frem, og moderen satte den for munden og drak en slurk.

"Oh, hvor det gør godt! hvor det varmer! det er lige så godt som varm mad, og det er ikke så dyrt! drik, min dreng! Du ser så bleg ud, du fryser i de tynde klæder! det er jo også efterår. Hu! Vandet er koldt! bare jeg ikke bliver syg! men det gør jeg ikke! giv mig en tår endnu og drik også du, men kun en lille dråbe, du må ikke vænne dig til det, mit stakkels fattige barn!"

Og hun gik om broen, hvor drengen stod, og trådte op på land; vandet drev fra sivmåtten, hun havde om livet, vandet flød fra hendes skørt.

"Jeg slider og slæber, så blodet er færdigt at springe mig ud af mine neglerødder! men det er det samme, når jeg kun hæderlig kan få dig frem, mit søde barn!"

I det samme kom en noget ældre kone, fattig i klæder og skind, halt på det ene ben og med en mægtig stor forloren krølle ud over det ene øje, det skulle skjules af krøllen, men den gjorde skavanken mere kendelig. Det var en veninde af vaskekonen, "Halte-Maren med krøllen," kaldte naboerne hende.

"Stakkel, hvor du slider og slæber og står i det kolde vand! Du kan nok trænge til lidt at varmes ved, og dog har man ondt af den dråbe, du får!" - og nu var snart hele byfogedens tale til drengen bragt vaskekonen; for Maren havde hørt det hele, og det havde ærgret hende, at han talte således til barnet om dets egen moder og om den dråbe, hun tog, lige idet byfogeden gjorde stort middagskalas med vin i flaskevis! "fine vine og stærke vine! lidt over tørsten hos mange! men det kalder man ikke at drikke! de dur, men du dur ikke!"

"Så han har talt til dig, barn!" sagde vaskekonen, og hendes læber bevægede sig sitrende: "Du har en moder, der dur ikke! måske har han ret! men til barnet skulle han ikke sige det! dog, fra det hus kommer meget over mig!"

"I har jo tjent der i gårde, da byfogedens forældre levede og boede dér; det er mange år siden! Der er spist mange skæpper salt siden den tid, så man nok kan tørste!" og Maren lo. "Der er stor middag i dag hos byfogeden, den skulle have været sagt af, men nu blev det dem for silde, og maden var lavet. Jeg har det fra gårdskarlen. Der er for en times tid siden kommet brev om, at den yngre broder er død i København."

"Død!" udbrød vaskekonen og blev ligbleg.

"Ih dog!" sagde konen; "tager I jer det så nær! nå, I kendte ham, fra I tjente der i huset."

"Er han død! han var det bedste, det mest velsignede menneske! Vorherre får ikke mange, som ham!" og tårerne løb hende ned ad kinderne. "Oh, min Gud! det går rundt med mig! det er, fordi jeg drak flasken ud! jeg har ikke kunnet tåle det! jeg føler mig så ilde!" - og hun holdt sig op til plankeværket.

"Herre Gud, I er ganske dårlig, moer!" sagde konen. "Se dog til, det kan gå over! - nej, I er rigtig syg! det er bedst, jeg får jer hjem!"

"Men tøjet dér!"

"Det skal jeg nok tage mig af! tag mig under armen! Drengen kan blive her og passe på så længe, så skal jeg komme og vaske resten; det er en lille klat kun!"

Og fødderne vaklede under vaskekonen.

"Jeg har stået for længe i det kolde vand! jeg har ikke siden i morges fået vådt eller tørt! jeg har feber i kroppen! Oh Herre Jesus! hjælp mig hjem! mit stakkels barn!" - og hun græd.

Drengen græd og sad snart ene ved åen ved det våde tøj. De to koner gik langsomt, vaskekonen vaklende, op ad gyden, om ad gaden, forbi byfogedens gård, og netop uden for den sank hun om på brostenene. Folk samlede sig.

Halte-Maren løb ind i gården om hjælp. Byfogeden med sine gæster så ud ad vinduerne.

"Det er vaskekonen!" sagde han, "hun har fået lidt over tørsten; hun dur ikke!"

det er skade for den kønne dreng, hun har. Jeg har sandelig godhed for barnet. Moderen dur ikke!"

Og hun blev bragt til sig selv igen og ledet til sit fattige hjem, hvor hun kom i seng. En skål varmt øl med smør og sukker gik den skikkelige Maren at lave, det var den medicin hun troede var den bedste, og så gik hun til skyllestedet, skyllede meget dårligt, men velment, trak egentlig kun det våde tøj i land og fik det i en kasse.

Ved aften sad hun i den fattige stue hos vaskekonen. Et par brunede kartofler og et dejligt fedt stykke skinke havde hun fået hos byfogedens kokkepige til den syge, det nød drengen og Maren godt af; den syge glædede sig ved lugten, den var så nærende, sagde hun.

Og drengen kom til sengs, den selv samme, i hvilken moderen lå, men han havde sin plads på tværs ved fødderne med et gammelt gulvtæppe over sig, syet sammen af blå og røde strimler.

Og det var lidt bedre med vaskekonen; det varme øl havde styrket hende, og lugten af den fine mad gjorde godt.

"Tak, du gode sjæl!" sagde hun til Maren, "alt vil jeg også sige dig, når drengen sover! jeg tror allerede, han gør det! hvor sød og velsignet ser han ud! med de lukkede øjne! han ved ikke, hvorledes hans moder har det. Vorherre lade ham aldrig prøve det! - Jeg tjente hos kammerrådens, byfogedens forældre, så traf det sig, at den yngste af sønnerne kom hjem, studenten; dengang var jeg ung, vild og gal, men skikkelig, det tør jeg sige for Guds ansigt!" sagde vaskekonen, - "studenten var så lystig og glad, så velsignet! hver bloddråbe i ham var retskaffen og god! bedre menneske har der ikke været på Jorden. Han var søn i huset, og jeg kun tjenestepige, men vi blev kærestefolk, i tugt og ære! et kys er dog ikke synd, når man rigtig holder af hinanden. Og han sagde det til sin moder; hun var som Vorherre for ham her på Jorden! og hun var så klog, kærlig og elskelig! - Han rejste bort, og sin guldring satte han på min finger. Da han vel var borte, kaldte min madmoder mig ind for sig; alvorlig og dog så mild stod hun, talte, som Vorherre ville kunne det; hun klarede for mig afstanden i ånd og sandhed imellem ham og mig. "Nu ser han på, hvor godt du ser ud, men udseendet vil gå bort! Du er ikke oplært, som han, I når ikke op til hinanden i åndens rige, og deri ligger ulykken. Jeg agter den fattige, sagde hun, hos Gud kan han måske få en højere plads, end mange rige, men man må ikke på Jorden gå over i et galt spor, når man kører fremad, ellers vælter vognen og I to vil vælte! Jeg ved, at en brav mand, en håndværksmand har friet til dig, det er Erik Handskemager, han er enkemand, har ingen børn, står sig godt, tænk derover!" Hvert ord, hun sagde, var som knive gennem mit hjerte, men konen havde ret! og det knugede mig og tyngede mig! - jeg kyssede hendes hånd og græd mine salte tårer, og det endnu mere, da jeg kom ind i mit kammer og lagde mig over min seng. Det var en tung nat, som fulgte, Vorherre ved, hvad jeg led og stred. Så gik jeg om søndagen til Herrens bord, for at få lys i mig. Da var det ligesom en tilskikkelse: Idet jeg gik ud af kirken, mødte jeg Erik Handskemager. Så var der ikke længere nogen tvivl i mit sind, vi passede for hinanden i stilling og vilkår, ja, han var endogså en velhavende mand! og så gik jeg lige hen til ham, tog hans hånd og sagde: Er dine tanker endnu til mig? - Ja evig og altid! sagde han. - Vil du have en pige, der agter og ærer dig, men ikke holder af dig, men det kan vel komme! - Det vil komme! sagde han, og så gav vi hinanden hånden. Jeg gik hjem til min madmoder; guldringen, som sønnen havde givet mig, bar jeg på mit bare bryst, jeg kunne ikke sætte den på min finger ved dagen, men kun hver aften, når jeg lagde mig i min seng. Jeg kyssede ringen, så at min mund blødte

ved det, og så gav jeg den til min madmoder, og sagde, at i næste uge ville der blive lyst fra prædikestolen for mig og handskemageren. Så tog min madmoder mig i sine arme og kyssede mig - hun sagde ikke, at jeg ikke duede, men den gang var jeg måske også bedre, skønt jeg ikke endnu havde prøvet så megen verdens modgang. Og så stod brylluppet ved kyndelmisse; og det første år gik godt, vi holdt svend og dreng, og du, Maren, tjente os."

"Oh, I var en velsignet madmoder!" sagde Maren, "aldrig glemmer jeg, hvor mild I og jer mand var!"

"Det var i de gode år, du var hos os! - Børn havde vi da ikke. - Studenten så jeg aldrig! - Jo, jeg så ham, men han så ikke mig! han kom her til sin moders begravelse. Jeg så ham stå ved graven, han var så kridhvid og så bedrøvet, men det var for moderens skyld. Da siden faderen døde, var han i fremmede lande og kom ikke her og har ikke heller senere været her. Aldrig giftede han sig, ved jeg; - han var nok prokurator! - mig huskede han ikke, og om han havde set mig, så havde han dog vist ikke kendt mig igen, så fæl jeg ser ud. Og det er jo også meget godt!"

Og hun talte om sine prøvelsens tunge dage, hvorledes ulykken ligesom væltede ind på dem. De ejede fem hundrede rigsdaler, og da der i gaden var et hus at få for to hundrede, og det ville betale sig at få det revet ned og bygge et nyt, så blev huset købt. Murer og tømrer gjorde overslag, at det videre ville koste ti hundrede og tyve. Kredit havde Erik Handskemager, pengene fik han til låns fra København, men skipperen, der skulle bringe dem, forliste og pengene med.

"Da var det, jeg fødte min velsignede dreng, som her sover. - Fader faldt i en svær, langvarig sygdom; i tre fjerdingår måtte jeg klæde ham af og på. Det gik rent tilbage for os, vi lånte og lånte: Alt vort tøj gik, og fader døde fra os! - Jeg har slidt og slæbt, stridt og stræbt for barnets skyld, vasket trapper, vasket linned, groft og fint, men jeg skal ikke have det bedre, vil Vorherre! men han løser nok op for mig og sørger for drengen."

Og så sov hun.

Ud på morgnen følte hun sig styrket og stærk nok, som hun troede, til igen at gå til sit arbejde. Hun var netop kommet ud i det kolde vand, da greb hende en rystelse, en afmagt; krampagtigt tog hun for sig med hånden, gjorde et skridt opad og faldt om. Hovedet lå på det tørre land, men fødderne ude i åen, hendes træsko, som hun havde stået med på bunden, - i hver af dem var der en visk halm - drev på strømmen; her blev hun fundet af Maren, der kom med kaffe.

Fra byfogeden havde der hjemme været bud, at hun straks måtte møde hos ham, han havde noget at sige hende. Det var for sent. En barber blev hentet til åreladning; vaskekonen var død.

"Hun har drukket sig ihjel!" sagde byfogeden.

I brevet, der bragte underretning om broderens død, var opgivet testamentets indhold, og deri stod, at 600 rigsdaler testamenteredes til handskemagerenken, der engang havde tjent hans forældre. Efter bedste skøn skulle pengene, i større eller mindre portioner, gives hende og hendes barn.

"Der har været noget mikmak med min broder og hende!" sagde byfogeden, "godt, at hun er af vejen; drengen får nu det hele, og jeg skal sætte ham til brave folk, en god håndværker kan han blive!" - Og i de ord lagde Vorherre sin

velsignelse.

Og byfogeden kaldte drengen for sig, lovede at sørge for ham, og sagde ham, hvor godt det var, at hans moder var død, hun duede ikke!

Til kirkegården blev hun bragt, de fattiges kirkegård. Maren plantede et lille rosentræ på graven, drengen stod ved siden.

"Min søde moder!" sagde han, og tårerne strømmede: "Er det sandt: Hun duede ikke!"

"Jo, hun duede!" sagde den gamle pige og så op imod himlen. "Jeg ved det fra mange år og fra den sidste nat. Jeg siger dig, hun duede! og Vorherre i Himmeriges rige siger det med, lad verden kun sige: Hun duede ikke!"

"Hun duede ikke" blev offentliggjort for første gang **December 1852**, jvf. den bibliografiske beskrivelse i : [Digterens danske Værker 1822-1875](#). Trykt i Folkekalender for Danmark. 1853. 2. Aargang, 120-26. Illustrationer af V. Pedersen. (Saml. Skr. XIV, 66).

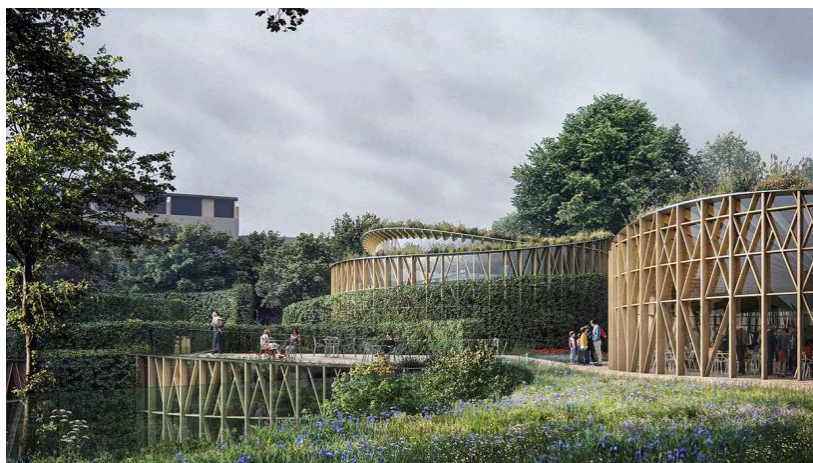
(Bibliografisk kilde: HCAH 1971/410)

H.C.A.-byvandring

Dansk

4. modul

Aktiviteter

1. **Download appen til H.C. Andersens hus**, hvor I kan se de 13 poster til byvandring i H.C. Andersens fodspor, <https://useeum.com/da/om-useeum/download/>
2. **Vi går sammen ind på HCA-museet**
3. Gruppearbejde:
Udvælg det mest interessante på museet
I skal tage et selfie foran det mest interessante på udstillingen og knytte evt. et spørgsmål eller en kommentar til, hvorfor I har valgt dette og sende foto og forklaring til jeres dansklærer via beskeder.
4. **Følg appen rundt til hver post**
I skal tage et selfie af gruppen foran H.C. Andersens fødehjem og sende til jeres lærer via beskeder. Løs undervejs de opgaver, som er beskrevet på dokumentet under modulet og send jeres løsninger til jeres lærer. I har ca. 10 min ved hver post. Herefter vil I løbende modtage bogstaver til et anagram, som I skal sætte sammen til en kode, når I har været ved alle poster. I skal ikke vente på svar, men gå bare videre, så snart opgaven er løst.
5. **Vi mødes på det aftalte sted**, når I er færdige med sidste post. God tur!

Læsning til i dag

- H.C. Andersens "Hun duede ikke" (1865)

Materiale

- Appen fra Useum/
H.C. Andersen-museet

Faglige mål

- – viden om træk af den danske litteraturs historie med eksempler på samspillet mellem tekst, kultur og samfund
- – navigere og udvælge information i skærm-baserede tekster med et fagligt fokus.

Byvandring i H.C. Andersens fodspor

Download appen til H.C. Andersens hus, hvor I kan se de 13 poster til byvandring i H.C. Andersens fodspor, <https://useeum.com/da/om-useeum/download/>

Læs teksten i appen ved hver post, som I skal bruge som inspiration til jeres løsning af opgaverne.

Ved hver post skal I udføre en lille opgave, som I sender svaret på til det mobilnummer I har fået udleveret af jeres dansklærer.

Tilbage får I bogstaver, der skal sættes sammen til et anagram, som I skal gætte. I har cirka 10 min. til hver af de 13 poster på nær selve museet, hvor I har 90 min.

Vi mødes foran H.C. Andersens museum, uanset hvor langt I er nået, så vi går ind i samlet flok. Derefter går I videre til den post, hvor I var nået til inden museet.

I begiver jer rundt på museet i jeres arbejdsgrupper og går samlet af sted til hver af de 13 poster.

1) **H.C. Andersens hus:**

I skal i gruppen vælge det sted i udstillingen, som I finder mest interessant. Tag et selfie af jeres gruppe foran stedet med alle gruppemedlemmer og send til jeres lærer på det udleverede mobilnummer. Giv samtidigt en kort beskrivelse af, hvorfor I har valgt dette. Anagram-jagten er nu sat i gang. I får to bogstaver igen. Bogstaverne skal indgå sammen med de øvrige I får tilbage ved at sende jeres løsning af øvelsen ved hver post.

2) **Fødehjemmet:**

Tag et selfie af jeres gruppe foran H.C. Andersens hus og send billedet til jeres lærer.

3) **Torvet:**

Vælg en scene fra et kendt eventyr, som I skal spille frit efter hukommelsen. Tag et foto af det og send til jeres lærer.

4) **Fattiggården:**

Find første vers af Grundtvigs salme: "Er lyset for de lærde blot?" og tal om, hvad verset mon vil fortælle os. Skriv en forklaring af verset og send den til jeres lærer.

5) **Vaskepladsen:**

Beskriv hvordan vaskepladsen indgår i H.C. Andersens historie "Hun duede ikke" og hvordan historien fungerer som samfundskritik. Send forklaringen til jeres lærer.

6) **Statuen:**

I skal lave en scene fra et kendt H.C.A.-eventyr og tage et foto af det, som I lægger på jeres Instagram-profil, så de andre kan gætte, hvilket eventyr det er fra.

7) **Tugthuset:**

Forestil jer, hvordan det må have været at sidde i et fængsel i 1800-tallet.

Tag et foto af jer selv, hvor I viser den følelse I får ved at forestille jer dette. Send foto til jeres lærer.

8) **Barndomshjemmet:**

Forestil jer, hvordan det må have været at bo i H.C. Andersens barndomshjem og find en genstand, som får jer til at tænke på H.C. Andersen. Tag et foto af det og send fotoet til jeres lærer.

9) **Domkirken:**

I H.C. Andersens eventyr "Klokken" spiller en af konfirmandernes sko en rolle, idet de fortæller noget om konfirmandens status i samfundet. Hvordan passer det med H.C. Andersens oplevelse ved sin egen konfirmation? (Læs tekst til posten i appen). Send forklaring til jeres lærer.

10)

Rådhuset:

I slutningen af eventyret "Skyggen" illumineres byen til ære for hovedpersonen. Hvad betyder dette, og hvordan hænger det sammen med H.C. Andersen selv? Send forklaring til jeres lærer.

11)

Hospitalet:

Forestil jer, hvordan det må have været for H.C. Andersen at ligge foran hospitalet og lytte til de bindegales sang og skrig i 1823. Tag et foto af jer selv, hvor I forestiller galninge. Send jeres foto til jeres lærer.

12)

Slottet:

Læs teksten på appen om de to æresborgere i Odense og reflekter over, hvor I ellers har læst om det, at to borger fra samfundets top og bund får en fælles oplevelse. Skriv svaret til jeres lærer.

13)

Skt. Hans Kirke:

Find og tag et billede af H.C. Andersens mindeplade og send det til jeres lærer.

Sæt de bogstaver, I har fået sendt undervejs, sammen, så de danner en meningsfuld helhed, når I er færdige med sidste post. Send svaret til jeres lærer. Hvis I er heldige udløser svaret en form for belønning! 😊

Nationalromantik

Dansk

5. modul

Aktiviteter

1. Gruppearbejde:

Vælg et af disse tre tekster at arbejde med og find (national)romantiske træk i den valgte tekst

Se tidstavlen på s. 32-34 – og find historiske begivenheder omkring udgivelsen af de tre tekster, som kunne have haft betydning for synet på nationen.

"I Danmark er jeg født" (1850) af H.C. Andersen,
<http://www.kalliope.org/da/digt.pl?longdid=andersen1851a0>

"Der er et yndigt Land" (1819) af Adam Oehlenschläger,
<http://www.kalliope.org/da/digt.pl?longdid=oehlen1999062847>

"Jeg ved, hvor der findes en have så skøn" (1870) af Mads Hansen,
http://www.ugle.dk/jeg_ved_hvor_der_findes_en_have.html

2. **Opsamling** på arbejdet med de tre tekster
3. **Skriv jeres egen nationalsang i grupper**

Læsning til i dag

- *Litteraturens veje*, s. 146-150 om nationalromantik

Materiale

- "I Danmark er jeg født" af H.C. Andersen
- "Der er et yndigt land" (1819) af Adam Oehlenschläger
- "Jeg ved, hvor der findes en have så skøn" af Mads Hansen (1870)

Faglige mål

- – analysere, fortolke og perspektivere fiktive tekster i alle medier

Kernestof

- – tekster fra romantik, romantisme og naturalisme

Tidstavle over historiske begivenheder og litterære udgivelser

- 1801:** Slaget på Rheden
- 1802:** Oehlenschläger: *Digte 1803*
Steffens forelæsninger
- 1804:** Bonaparte lader sig krone som kejser Napoleon
Beethovens 3. symfoni, oprindeligt tilegnet Napoleon
- 1805:** Oehlenschläger: *Poetiske Skrifter*
- 1807:** Den engelske flåde bombarderer København.
Udlevering af den danske flåde.
Første dampskib indsættes (på Hudson).
- 1808:** Grundtvig: *Nordens Mytologi*
Frederik 6. konge, indtil da regerende kronprins
Brødrene Grimm: *Kinder- und Hausmärchen 1812-19*
Napoleons tilbagetog fra Moskva
- 1813:** Danmarks statsbankerot
- 1814:** Danmark afstår Norge
Almueskole-reform i Danmark, 7 års tvungen skolepligt
Norge får fri forfatning
Wienerkongressen indledes
- 1815:** Slaget ved Waterloo, Napoleon besejres
- 1818:** Den Store danske landbrugskrise begynder
- 1819:** Byron: *Don Juan*
Første danske dampskibsfart (mellem København og Kiel)
- 1820:** H.C. Ørsted opdager elektromagnetismen
Dr. J.J. Dampé "konspirerer" mod enevælden, fængles på livstid
Studentereforeningen stiftes
- 1821:** Den græske frihedskrig 1821-29
Thorvaldsen påbegynder statue-udsmykningen af Vor Frue Kirke
- 1824:** Grundtvig: *Nytaars-Morgen*
Ingemann: *Waldemar den Store*
Poul Møller: *En dansk Students Eventyr*
Blicher: *En Landsbydegns Dagbog*
Beethoven: *9. symfoni*
- 1825:** Grundtvig: *Kirkens Gjenmæle*
Heibergs første vaudeville: *Kong Salomon og Jørgen Hattemager*
Første jernbanelinie (i Nordengland) åbnes
Engelske fagforeninger gøres lovlige
- 1826:** Ingemann: *Valdemar Seier*
A.S. Ørsted og Grundtvig underkastes censur
- 1827:** Thomasine Gyllembourg: *Familien Polonius*
Heiberg: *Et Eventyr i Rosenborg Have*
Kjøbenhavns Flyvende Post og *Kjøbenhavnerposten* begynder at udkomme
Blichers tidsskrift *Nordlyset 1827-29*, heri flere af hans bedste noveller
Heine: *Buch der Lieder*
Beethoven dør
- 1828:** Heiberg: *Elverhøi*
Thomasine Gyllembourg: *En Hverdagshistorie*
Chr. Winther: *Digte*
- 1829:** H.C. Andersen: *Fodreise fra Holmens Canal til Østpynten af Amager*
Oehlenschläger laurbærkrones som Nordens Digterkonge i Lund
Honoré de Balzac begynder sin romanserie *Den menneskelige komedie*
Maanedsskrift for litteratur 1829-38

- 1829:** C.F. Hansens Vor frue Kirke indvies
Polyteknisk Læreanstalt oprettes i København
- 1830:** Bournonville balletmester på Det kgl. Teater
Julirevolutionen i Frankrig. Oprør i flere tyske stater. Polens frihedskrig
Den danske økonomiske krise er overvundet
- 1831:** H.C. Andersen: *Skyggebilleder af en Reise til Harzen*
Hegel dør
Forordning om rådgivende danske stænder
Den polske frihedsbevægelse slås ned
- 1832:** Paludan-Müller: *Kjærlighed ved Hoffet*
Hertz: *Naturen og Kunsten 1832-1833*
Oehlschlägers tidsskrift *Prometeus* 1832-34
Walter Scott: *Samlede Skrifter* overs. 1832-58
Goethe dør
Walter Scott dør
- 1833:** Paludan-Müller: *Danserinden*
Blicher: *Samlede Noveller* 1-4 1833-1834
Heiberg: *Om Philosophiens Betydning*
Første telegraf
- 1834:** Paludan-Müller: *Amor og Psyche*
Victor Hugo: *Hernani* overs.
Nationalliberalismens organ *Fædrelandet* grundlægges
- 1835:** H.C. Andersen: *Improvisatoren* og første eventyrhefte
Carl Bagger: *Min Broders Levnet*
Carl Bernhard: *Et Aar i København*
Chr. Winther: *Nogle Digte*
Georg Büchner: *Dantons Tod*
Captajn Maryat: *Samlede Skrifter* 18.35-51.
Stænderforsamlingerne indledes
Trykkefrihedsselskabet oprettes
- 1836:** H.C. Andersen: *O. T.*
Hertz: *Sparekassen*
Charles Dickens: *Pickwick Papers* 1836-37
Mallings universitetsbygning indvies
- 1837:** H.C. Andersen: *Kun en Spillemand*
Grundtvig: *Sangværk til den danske Kirke* indledes
Ingemann: *Morgensange for Børn*
Poul Møller: *Afhandling om Udødeligheden*
Forhørstortur afskaffes i Danmark
- 1838:** Ingemann: *Syv Aftensange*
Soren Kierkegaard: *Af en endnu Levendes Papirer*
Aarestrup: *Digte*
Poul Møller dør
Charles Dickens: *Oliver Twist*
Thorvaldsen vender hjem til Danmark
Industriforeningen grundlægges
En ny dansk toldlov i liberalistisk retning
Daguerre opfinder fotografiet
- 1839:** Hertz: *Stemninger og Tilstande*
Blichers første nationale og skandinavistiske folkemøde
Frederik 6. dør, Christian 8. konge
- 1840:** Livingstone i Afrika
M. A. Goldschmidt udsender vittighedsbladet *Corsaren* 1840-46
Opiumskrigen mellem England og Kina

- 1841:** Heiberg: *En Sjæl efter Døden*
Orla Lehmann fængsles tre måneder for en politisk tale
- 1842:** Oehlenschläger: *Dina*
Paludan-Müller: *Adam Homo* 1842-49
- 1843:** Søren Kierkegaard: *Enten-Eller*
Tivoli åbner
B&W grundlægges
- 1844:** Grundtvigs første folkehøjskole (Rødning)
Thorvaldsen dør
- 1845:** Goldschmidt: *En Jøde*
Kierkegaard: *Stadier paa Livets Vej*
- 1847:** De nationalliberale vinder stærkt frem ved valget
Jernbanen København-Roskilde indvies
Carlsberg grundlægges
- 1848:** Christian 8. dør, Frederik 7. konge
Enevælden afskaffes
Treårskrigen mellem Danmark og Tyskland 1848-51
Februarrevolutionen i Frankrig
Frederik Dreiers første socialistiske artikler
Marx-Engels kommunistiske manifest
- 1849:** Danmarks Riges Grundlov

H.C. Andersen: "Danmark, mit fædreland" eller "I Danmark er jeg født" (1850)

H.C. Andersens skrev sangen i 1850 under treårskrigen, og den blev trykt første gang i avisen *Fædrelandet* d. 5. marts samme år. Sangen anses ofte for en slags uofficiel nationalsang.

1.

I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme,
der har jeg rod, derfra min verden går.
Du danske sprog, du er min moders stemme,
så sødt velsignet du mit hjerte når.
Du danske friske strand,
hvor oldtids kæmpegrave
står mellem æblegård og humlehave,
dig elsker jeg! - Danmark, mit fædreland!

2.

Hvor reder sommeren vel blomstersengen
mer rigt end her, ned til den åbne strand?
Hvor står fuldmånen over kløverengen
så dejlig, som i bøgens fædreland?
Du danske friske strand,
hvor Dannebrogen vajer, -
Gud gav os den - Gud giv den bedste sejer! -
Dig elsker jeg! - Danmark, mit fædreland!

3.

Engang du herre var i hele Norden,
bød over England - nu du kaldes svag,
et lille land, - og dog så vidt om jorden
end høres danskens sang og mejselslag.
Du danske friske strand, -
plovjernet guldhorn finder. -
Gud giv dig fremtid, som han gav dig minder!
Dig elsker jeg! - Danmark, mit fædreland!

4.

Du land, hvor jeg blev født, hvor jeg har hjemme,
hvor jeg har rod, hvorfra min verden går,
hvor sproget er min moders bløde stemme,
og som en sød musik mit hjerte når!

Du danske friske strand
med vilde svaners rede,

I grønne øer, mit hjertes hjem hernede,
dig elsker jeg! - Danmark, mit fædreland!

Adam Oehenschläger

Fædrelandssang (Der er et yndigt land)

(1819)

1 Der er et yndigt land, det står med brede bøge nær saltens østerstrand; det bugter sig i bakke, dal, det hedder gamle Danmark, og det er Frejas sal. 2 Der sad i fordums tid de harniskklædte kæmper, udhvilede fra strid; så drog de frem til fjenders men, nu hvile deres bene bag højens bautasten. 3 Det land endnu er skønt, thi blå sig søen bælder, og løvet står så grønt; og ædle kvinder, skønne møer, og mænd og raske svende bebo de danskes øer. 4 Vort sprog er stærkt og blødt, vor tro er ren og lutret og modet er ej dødt. Og hver en dansk er lige fri, hver lyder tro sin konge, men trældom er forbi.	5 Et venligt syd i nord er, grønne Danarige, din aksbeklædte jord. Og snekken går sin stolte vej. Hvor plov og kølen furer, der svigter håbet ej. 6 Vort Dannebrog er smukt, det vifter hen ad havet med flagets røde bugt. Og stedse bar sin farve hvid dit hellige kors i blodet, o Dannebrog, i strid. 7 Karsk er den danskes ånd, den hader fordoms lænker, og sværmeriets bånd. For venskab åben, kold for spot, slår ærlig jydens hjerte, for pige, land og drot. 8 Jeg bytter Danmark ej, for Ruslands vinterørkner, for sydens blomstermaj. Ej pest og slanger kende vi, ej vesterlandets tungsind, ej østens raseri.

harniskklædte i rustning
men beskadigelse
snekken skibet
karsk sund, rask

9 Vor tid ej står i dunst,
den hævet har sin stemme
for videnskab og kunst.
Ej Brages og ej Mimers råb
har vakt i lige strækning
et bedre fremtids håb.

10 Ej stor, vor fødestavn,
dog hæver sig blandt stæder
dit stolte København.
Til bedre by ej havet kom,
ja ingen flod i dalen,
fra Trondheim og til Rom.

11 Med hellig varetægt
bevare du, Alfader!
Vor gamle kongeslægt.
Kong Fredrik ligner Fredegod;
hvor er en bedre fyrste,
af bedre helteblod?

12 Hil drot og fædreland!
Hil hver en danneborger,
som virker hvad han kan.
Vort gamle Danmark skal bestå,
så længe bøgen spejler
sin top i bølgen blå.

Fredegod Den danske sagnkonge Frode
Fredegod, kendt for sin fredelige rege-
ringstid

”Jeg ved, hvor der findes en have så skøn”

Tekst: Mads Hansen, 1870

Melodi: J. A. P. Schulz, 1790

Melodien til denne sang blev oprindeligt skrevet i 1790 til sangen ”Nys fyldte skøn Sigrid sit attende år” fra Thaarups og Schulz' syngespil Høstgildet. Melodien var både velkendt og yndet da Mads Hansen firs år senere skrev nærværende sang.

1.

Jeg ved, hvor der findes en have så skøn,
hvor søen er blå, og hvor skoven er grøn,
hvor fuglene bygger i løv hækkens ly
og flyver hver morgen med sang over sky.

2.

Og midt i den friske og gyngende sø
der dukker af dybet den dejligste ø,
og søen af prægtige skibe er fuld -
og øen af frugt og af blomster og guld.

3.

Der risler en kilde, der rinder en å,
og højene ere så runde og små,
og engen er blød, så det ret er en lyst
at tumle sig der og få lettet sit bryst.

4.

Der danse småpiger med blomster i hat,
en rød og en hvid har på brystet de sat,
og drengene lege med harpe og sværd
og synge så glade om danemænds færd.

5.

Jeg tror det for vist, at der ej er en plet
på jorden, hvor alt er så blødt og så net
som haven, hvor øen i søen er lagt,
kom, så skal jeg vise dig hele dens pragt!

6.

Se ud over dal, over mark, over sund,
så ser du en have med løvsal i lund,
med blomster i enge og sølvspejl i vand,
og haven er Danmark, vort fædreland.

Nationalromantikken og jeres nationalsang

Noter til modul om tre nationalromantiske sange og arbejde med jeres egen nationalsang på baggrund af arbejdet

Emner:

Spørgsmål

Din/jeres besvarelse i stikord eller korte sætninger:

Nationalromantikken og jeres nationalsange

Noter til modul om tre nationalromantiske sange og arbejde med jeres egen nationalsang på baggrund af arbejdet

Emner:

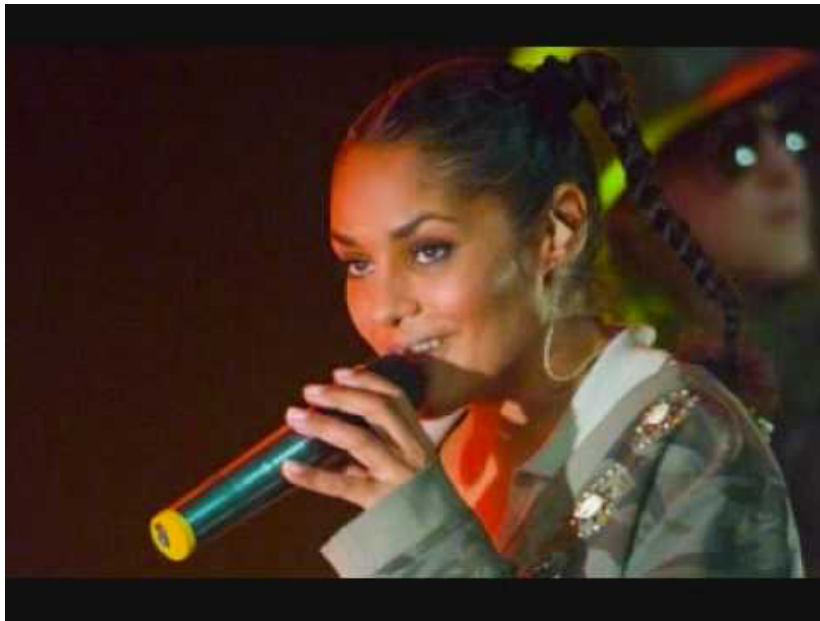
Spørgsmål

Din/jeres besvarelse i stikord eller korte sætninger:

Nationalromantik – klassebattle

Dansk

6. modul

Materiale

- Natasha: "Gi' mig Danmark tilbage" (2007)
- "I Danmark er jeg født" af H.C. Andersen
- "Der er et yndigt land" (1819) af Adam Oehlenschläger
- "Jeg ved, hvor der findes en have så skøn" af Mads Hansen (1870)

Aktiviteter

1. **Se Natashas "nationalsang" "Gi' mig Danmark tilbage" (2007) som inspiration**
<https://www.youtube.com/watch?v=NONnUBKcNZI>
2. **I arbejder videre med jeres egne nationalsange og filmer en video til nationalsangen som hjemmearbejde**, så vi i næste modul kan vise videoerne for klassen og stemme om, hvilken sang, der er bedst på forskellige parametre
  - a) Hvilken sang er mest iørefaldende, et vaskeægte hit?
  - b) Hvilken sang har den coolste video?
  - c) Hvilken sang har flest nationalromantiske træk?
3. **Tal om de nationalromantiske træk** i jeres bidrag

Faglige mål

- – analysere, fortolke og perspektivere fiktive tekster i alle medier

Kernestof

- – tekster fra romantik, romantisme og naturalisme

Natasja: Gi' Mig Danmark Tilbage

Produced by Jigsy & Penny Bling
Album: I Danmark Er Jeg Født

<https://genius.com/Natasja-gi-mig-danmark-tilbage-lyrics>

[Intro]

Ey Danmark, hvad sker der for dig?
Jeg savner dig, jeg vil ha' dig tilbage ligesom i de gamle dage
Hvor en spa'e var en s—, yo
Jeg vil ha' dig tilbage ligesom i de gamle dage
Hvor en fri fugl var fri, og hvor man mente, hva' man sagde
Ey Danmark
Jeg savner dig, jeg freaking fucking savner dig
Du skræmmer mig, jeg vil ha' dig tilbage, for jeg græmmer mig

[Vers 1]

Jeg ka' se det ske, det' ak, det' ve
Det' Satan, og han lægger kræfterne i
Det' nat over dag, det' bæ over ble
Det' død over liv, det' træl over fri
Det' kød på kniv, det' råb, det' skrig
Det ligner en krig, og det' spild af politi
Det' dødeligt giftigt i min urtete
Og det' noget, de kan li' i det danske parti
Helt fucked up på sne, wow, sagde jeg det?
Meget skal man høre, Gud bevare mit humør
Så ta' lidt luft, kom til fornuft, og prøv og fat det
At Staden den var fin, og de vil aldrig ku' erstat den
Hele folket blev til grin fra den dag, da de besat' den
Nu' det værre end det vilde vest, det ku' vi ha' fortalt dem
Så gi'r de Ungdomshuset væk til en fanatisk sekt
Med et kors i røven, hvor er det frækt

[Omkvæd]

Gi' mig mit land tilbage ligesom i de gamle dage
Gi' mig frisindet igen, der lurer under byens tage
Gi' mig København igen, min farverige gamle ven
Gi' mig Ungeren igen, vi vil ha' Ungeren igen

[Bro]

Fjern heroin fra Istedgade og la' Staden være Staden
Hvis du stammer garnet, yo, så be'r du om balladen

[Vers 2]

Det' snak, det' snik - det' top retorik
Det' ikk' politik - det' pis og polemik
Her kører det fedt, så vi keder os lidt
Vi har indsigt, hva' med et U-lands kick?
Yo, kloden er slidt, børn er fallit
Tro mig i Danmark, der har vi det fint
Så ufatteligt godt, at det er vores pligt
At gøre noget godt, der hvor det' skidt
Verden er vor fremtid, men vi fatter det ikk'
Vi har for travlt med at forpurre vores egen butik

[Omkvæd]

Så gi' mig Danmark tilbage ligesom i de gamle dage
Gi' mig frisindet igen, der lurer under byens tage
Gi' mig København igen, min farverige gamle ven
Gi' mig Ungeren igen, vi vil ha' Ungeren igen

Nationalromantik – klassebattle

Dansk

9. modul

Materiale

- Jeres egne nationalsange og tilhørende videoer

Aktiviteter

1. **Vi ser jeres egne nationalsange og stemmer om, hvilken sang, der er bedst på forskellige parametre**
  - a) Hvilken sang er mest iørefaldende, et vaskeægte hit?
  - b) Hvilken sang har den coolste video?
  - c) Hvilken sang har flest nationalromantiske træk?
2. **Tal om de nationalromantiske træk** i jeres bidrag
3. **Afstemning og uddeling af diplomer og præmier**
4. **Opsamling** på arbejdet med nationalsangen.
Hvad var let og hvad var vanskeligt?

H.C. Andersen

Skyggen

(1847)

I de hede lande, der kan rigtig nok solen brænde! Folk bliver ganske mahognibrune; ja i de allerhedeste lande brændes de til negere, men det var nu kun til de hede lande, en lærd mand var kommen fra de kolde; der troede han nu, at han kunne løbe om, ligesom der hjemme, jo det blev han snart vænnet af med. Han og alle fornuftige folk måtte blive inde. Vinduesskodder og døre blev lukkede den hele dag; det så ud, som hele huset sov eller der ingen var hjemme. Den smalle gade med de høje huse, hvor han boede, var nu også bygget således, at solskinnet fra morgenen til aften måtte ligge der, det var virkelig ikke til at holde ud! – Den lærde mand fra de kolde lande, det var en ung mand, en klog mand, han syntes, han sad i en gloende ovn; det tog på ham, han blev ganske mager, selv hans skygge krøb ind, den blev meget mindre end hjemme, solen tog også på den. – De levede først op om aftenen, når solen var nede.

Det var ordentlig en fornøjelse at se på; så snart lyset blev bragt ind i stuen, strakte skyggen sig helt op ad væggen, ja endog hen ad loftet, så lang gjorde den sig, den måtte strække sig for at komme til kræfter. Den lærde gik ud på altanen, for at strække sig der, og alt som stjernerne kom frem i den dejlige klare luft, var det for ham, som kom han til live igen. På alle altaner i gaden – og i de varme lande har hvert vindue en altan – kom folk frem, for luft må man have, selv om man er vant til at være mahogni! Der blev så levende oppe og nede. Skomagere og skræddere, alle folk flyttede ud på gaden der kom bord og stol, og lyset brændte, ja over tusind lys brændte, og den ene talte og den anden sang, og folk spadserede, vognene kørte, æslerne gik: klingelingeling! de havde klokker på; der blev lig begravede med salmesang, gadedrengene skød med troldkællinger, og kirkeklokkerne ringede, jo der var rigtig nok levende nede på gaden. Kun i det ene hus, som lå lige over for, hvor den fremmede, lærde mand boede, var der ganske stille; og dog boede der nogen, for der stod på altanen blomster, de groede så dejligt i den solhede, og det kunne de ikke, uden at de blev vandede, og nogen måtte jo vande dem; folk måtte der være. Døren derovre kom også op ud på aftenen, men der var mørkt derinde, i det mindste i det forreste værelse, dybere inde fra lød musik. Den fremmede, lærde mand syntes, den var ganske mageløs, men det kunne nu også gerne være, at han kun bildte

troldkællinger fyrværkeri,
kinesere

sig det ind, for han fandt al ting mageløst derude i de varme lande, når der kun ingen sol havde været. Den fremmedes vært sagde, at han ikke vidste, hvem der havde lejet genboens hus, man så jo ingen folk og hvad musikken angik, syntes han, at den var gruelig kedelig. „Det er, ligesom
 5 om en sad og øvede sig på et stykke, han ikke kan komme ud af, altid det samme stykke. „Jeg får det dog ud!“ siger han nok, men han får det dog ikke ud, hvor længe han spiller.“

En nat vågnede den fremmede, han sov for åben altandør, gardinet foran den løftede sig i vinden, og han syntes, at der kom en forunderlig
 10 glans fra genboens altan, alle blomsterne skinnede som flammer i de dejligste farver, og midt imellem blomsterne stod en slank, yndig jomfru, det var, som om også hun lyste; det skar ham virkelig i øjnene, han lukkede dem nu også så forfærdelig meget op og kom lige af søvnen; i et spring var han på gulvet, ganske sagte kom han bag gardinet, men
 15 jomfruen var borte, glansen var borte; blomsterne skinnede slet ikke, men stod meget godt, som altid; døren var på klem, og dybt inde klang musikken så blød og dejlig, man kunne ordentlig falde hen i søde tanker derved. Det var dog ligesom en trolddom, og hvem boede der? Hvor var den egentlige indgang? Hele stueetagen var butik ved butik, og der kunne
 20 folk jo dog ikke altid løbe igennem.

En aften sad den fremmede ude på sin altan, inde i stuen bag ved ham brændte lyset, og så var det jo ganske naturligt, at skyggen af ham gik over på genboens væg; ja der sad den lige overfor mellem blomsterne på altanen, og når den fremmede rørte sig, så rørte skyggen sig også, for
 25 det gør den. –

„Jeg tror, min skygge er det eneste levende, man ser derovre!“ sagde den lærde mand. „Se hvor net den sidder mellem blomsterne, døren står halv på klem, nu skulle skyggen være så snild at gå indenfor, se sig om, og så komme og fortælle mig, hvad den havde set! ja du skulle gøre
 30 gavn!“ sagde han i spøg: „Vær så god at træde indenfor! nå! går du?“ og så nikkede han til Skyggen og Skyggen nikkede igen. „Ja så gå, men bliv ikke borte!“ og den fremmede rejste sig og hans skygge ovre på genboens altan rejste sig også; og den fremmede drejede sig og Skyggen drejede sig også; ja dersom nogen ordentlig havde lagt mærke dertil, da havde
 35 de tydeligt kunnet se, at Skyggen gik ind ad den halvåbne altandør hos genboen, lige idet den fremmede gik ind i sin stue og lod det lange gardin falde ned efter sig.

Næste morgen gik den lærde mand ud for at drikke kaffe og læse aviser. „Hvad er det?“ sagde han, da han kom ud i solskinet, „jeg har
 40 jo ingen skygge! så er den virkelig gået i aftes og ikke kommet igen; det er noget kedeligt noget!“

Og det ærgrede ham, men ikke så meget fordi at skyggen var borte, men fordi han vidste, at der var en historie til om en mand uden skygge, den kendte alle folk hjemme i de kolde lande, og kom nu den lærde

mand der og fortalte sin, så ville de sige, at han gik og lignede efter, og det behøvede han ikke. Han ville derfor slet ikke tale derom, og det var fornuftigt tænkt.

Om aftenen gik han ud på sin altan igen, lyset havde han meget rigtig sat bag ved sig, for han vidste, at Skyggen vil altid have sin herre til skærm, men han kunne ikke lokke den; han gjorde sig lille, han gjorde sig stor, men der var ingen skygge, der kom ingen; han sagde: hm! hm! men det hjalp ikke.

Ærgerligt var det, men i de varme lande der vokser nu al ting så hurtigt, og efter otte dages forløb mærkede han, til sin store fornøjelse, at der voksede ham en ny skygge ud fra benene, når han kom i solskin, roden måtte være bleven siddende. Efter tre uger havde han en ganske tålelig skygge, der, da han begav sig hjem til de nordlige lande, voksede på rejsen mer og mer, så at den til sidst var så lang og så stor, at det halve var nok.

Så kom den lærde mand hjem, og han skrev bøger om, hvad der var sandt i verden, og om hvad der var godt og hvad der var smukt, og der gik dage og der gik år; der gik mange år.

Da sidder han en aften i sin stue og så banker det ganske sagte på døren.

„Kom ind!“ sagde han, men der kom ingen; så lukker han op, og der stod for ham sådan et overordentligt magert menneske, så han blev ganske underlig. Forresten var mennesket særdeles fint klædt på, det måtte være en fornem mand.

„Hvem har jeg den ære at tale med?“ spurgte den lærde.

„Ja det tænkte jeg nok,“ sagde den fine mand, „at De ikke kendte mig! jeg er bleven så meget legeme, jeg har ordentlig fået kød og klæder. De har nok aldrig tænkt at se mig i sådan en velmagt. Kender De ikke Deres gamle skygge? Ja De har vist ikke troet, at jeg mere kom igen. Mig er det gået særdeles vel, siden jeg sidst var hos Dem, jeg er i alle henseender bleven meget formuende! skal jeg købe mig fri fra tjenesten, så kan jeg!“ og så raslede han med et helt bundt kostbare signeter, som hang ved uret, og han stak sin hånd ind i den tykke guldkæde, han bar om halsen; nej, hvor alle fingrene glimrede med diamantringe! og det var alt sammen virkeligt.

signeter stempler til prægning af laksegl

„Nej, jeg kan ikke komme til mig selv!“ sagde den lærde mand, „hvad er dog alt det!“

„Ja noget almindeligt er det ikke!“ sagde Skyggen, „men De selv hører jo heller ikke til det almindelige, og jeg, det ved De nok, har fra barnsben trådt i Deres fodspor. Så snart De fandt, jeg var moden til at gå alene ud i verden, gik jeg min egen vej; jeg er i de allerbrillanteste omstændigheder, men der kom et slags længsel over mig efter en gang at se Dem før De dør, De skal jo dø! jeg ville også gerne gense disse lande, for man holder dog altid af fædrelandet! – Jeg ved, De har fået en anden

skygge igen, har jeg noget at betale til den eller Dem? De vil bare være så god at sige det.“

„Nej, er det virkelig dig!“ sagde den lærde mand, „det er dog højt mærkværdigt! aldrig havde jeg troet, at ens gamle skygge kunne komme
5 igen som menneske!“

„Sig mig, hvad jeg har at betale!“ sagde Skyggen, „for jeg vil nødig stå i noget slags gæld!“

„Hvor kan du tale således!“ sagde den lærde mand, „hvad gæld er her at snakke om! vær så fri, som nogen! jeg glæder mig overordentlig ved
10 din lykke! sid ned, gamle ven, og fortæl mig bare lidt om, hvorledes det er gået til, og hvad du så ovre hos genboens der i de varme lande!“ –

„Ja, det skal jeg fortælle Dem,“ sagde Skyggen og satte sig ned, „men så må De også love mig, at De aldrig til nogen her i byen, hvor De endogså træffer mig, siger, at jeg har været Deres skygge! jeg har i sinde
15 at forlove mig; jeg kan føde mere end en familie!“ –

„Vær ganske rolig!“ sagde den lærde mand, „jeg skal ikke sige nogen, hvem du egentlig er; her er min hånd! jeg lover det, og en mand et ord!“

„Et ord en skygge!“ sagde Skyggen, thi således måtte den jo tale.

20 Det var ellers virkelig ganske mærkværdigt, hvor meget menneske den var; ganske sortklædt var den og i det allerfineste, sorte klæde, lakerede støvler, og hat, der kunne smække sammen, så at den blev bar puld og skygge, ikke at tale om hvad vi allerede ved, her var signeter, guldhalskæde og diamantringe; jo, Skyggen var overordentlig godt klædt
25 på, og det var just det, som gjorde, at den var ganske et menneske.

„Nu skal jeg fortælle!“ sagde Skyggen, og så satte den sine ben med de lakerede støvler så hårdt, den kunne, ned på ærmet af den lærde mands nye skygge, der lå som en puddelhund ved hans fødder, og det var nu enten af hovmod eller måske for at få den til at hænge ved; og den liggende skygge
30 holdt sig så stille og rolig, for ret at høre efter; den ville nok vide, hvorledes man således kunne komme løs og tjene sig op til sin egen herre.

„Ved De, hvem der boede i genboens hus?“ sagde Skyggen, „det var den dejligste af alle, det var poesien! Jeg var der i tre uger, og det er lige så virkende, som om man levede i tre tusind år og læste alt, hvad der
35 var digtet og skrevet, for det siger jeg og det er rigtigt. Jeg har set alt og jeg ved alt!“

„Poesien!“ råbte den lærde mand, „ja, ja – hun er tit eremit i de store byer! Poesien! ja jeg har set hende et eneste kort øjeblik, men søvnen sad mig i øjnene! hun stod på altanen og skinnede som nordlyset skinner;
40 fortæl, fortæl! Du var på altanen, du gik ind ad døren og så – –!“

„Så var jeg i forgemakket!“ sagde Skyggen. „De har altid siddet og set over til forgemakket. Der var slet intet lys, der var et slags tusmørke, men den ene dør stod åben lige for den anden i en lang række stuer og sale; og der var oplyst, jeg var rent bleven slået ihjel af lys, var jeg kommen

helt ind til jomfruen; men jeg var besindig, jeg gav mig tid, og det skal man gøre!“

„Og hvad så du så?“ spurgte den lærde mand.

„Jeg så al ting, og jeg skal fortælle Dem det, men, – det er slet ingen stolthed af mig, men – som fri og med de kundskaber jeg har, ikke at tale om min gode stilling, mine fortræffelige omstændigheder, – så ønskede jeg gerne, at De ville sige De til mig!“

„Om forladelse!“ sagde den lærde mand, „det er gammel vane, som sidder fast! – De har fuldkommen ret! og jeg skal huske det! men nu fortæller De mig alt, hvad De så!“ –

„Al ting!“ sagde Skyggen, „for jeg så alt og jeg ved alt.“

„Hvorledes så der ud i de inderste sale?“ spurgte den lærde mand.

„Var der som i den friske skov? Var der som i en hellig kirke? Var salene som den stjerneklare himmel, når man står på de høje bjerge?“

„Al ting var der!“ sagde Skyggen. „Jeg gik jo ikke ganske helt ind, jeg blev i det forreste værelse, i tusmørket, men der stod jeg særdeles godt, jeg så al ting og jeg ved al ting! Jeg har været ved poesiens hof, i forgemakket.“

„Men hvad så De? Gik gennem de store sale alle oldtidens guder? Kæmpede der de gamle helte? Legede søde børn og fortalte deres drømme?“

„Jeg siger Dem, jeg var der, og De begriber, jeg så al ting, hvad der var at se! var De kommen derover, var De ikke bleven til menneske, men det blev jeg! og tillige lærte jeg at kende min inderste natur; mit medfødte, det familieskab, jeg havde med poesien. Ja den gang jeg var hos Dem, tænkte jeg ikke over det, men altid, De ved det, når sol gik op og sol gik ned, blev jeg så underlig stor; i måneskin var jeg næsten ved at være tydeligere end De selv; jeg forstod ikke den gang min natur, i forgemakket gik det op for mig! jeg blev menneske! – Moden kom jeg ud, men De var ikke længere i de varme lande; jeg skammede mig som menneske ved at gå, som jeg gik, jeg trængte til støvler, til klæder, til hele denne menneskefernis, som gør et menneske kendeligt. – Jeg tog vej, ja, Dem siger jeg det, De sætter det jo ikke i nogen bog, jeg tog vej til kagekonens skørt, under det skjulte jeg mig; konen tænkte ikke på, hvor meget hun gemte; først om aftenen gik jeg ud; jeg løb om i måneskinnet på gaden; jeg gjorde mig lang op ad muren, det kildrer så dejligt i ryggen! jeg løb op og jeg løb ned, kigede ind ad de højeste vinduer, ind i salen og på taget, jeg kigede, hvor ingen kunne kige, og jeg så, hvad ingen andre så, hvad ingen skulle se! Det er i grunden en nedrig verden! jeg ville ikke være menneske, dersom det nu ikke en gang var antaget, at det var noget at være det! Jeg så det allerutænkeligste hos konerne, hos mændene, hos forældrene og hos de søde, mageløse børn; – jeg så,“ sagde Skyggen, „hvad ingen mennesker måtte vide, men hvad de alle sammen så gerne ville vide, ondt hos naboen. – Havde jeg skrevet en avis, den var bleven

læst! men jeg skrev lige til personen selv, og der blev en forfærdelse i alle byer, hvor jeg kom. De blev så bange for mig; og de holdt så overordentlig af mig. Professorerne gjorde mig til professor, skrædderne gav mig nye klæder, jeg er godt forsynet; møntmesteren slog mønt for mig, og konerne
5 sagde, jeg var så køn! – og så blev jeg den mand, jeg er; og nu siger jeg farvel; her er mit kort, jeg bor på solsiden og er altid hjemme i regnvejrl“ og så gik Skyggen.

„Det var dog mærkeligt!“ sagde den lærde mand.

År og dag gik, så kom Skyggen igen.

10 „Hvorledes går det?“ spurgte den.

det sande og det gode og det skønne centrale værdier i romantikkens idealisme, stammer fra græsk filosofi (Platon)

„Ak!“ sagde den lærde mand, „jeg skriver om det sande og det gode og det skønne, men ingen bryder sig om at høre sligt, jeg er ganske fortvivlet, for jeg tager mig det så nær!“

15 „Men det gør jeg ikke!“ sagde Skyggen, „jeg bliver fed, og det er det, man skal se at blive! ja De forstår Dem ikke på verden. De bliver dårlig ved det. De må rejse! jeg gør en rejse til sommer; vil De med? Jeg gad nok have en rejsekammerat! vil De rejse med, som skygge? Det skal være mig en stor fornøjelse at have Dem med, jeg betaler rejsen!“

„Det går vel vidt!“ sagde den lærde mand.

20 „Det er, ligesom man tager det!“ sagde Skyggen. „De vil have grumme godt af at rejse! vil De være min skygge, så skal De få al ting frit på rejsen!“

„Det er for galt!“ sagde den lærde mand.

25 „Men sådan er nu verden!“ sagde Skyggen, „og således bliver den!“ og så gik Skyggen.

Den lærde mand havde det slet ikke godt, og sorg og plage fulgte ham, og hvad han talte om det sande og det gode og det skønne, det var for de fleste ligesom roser for en ko! – han var ganske syg til sidst.

30 „De ser virkelig ud ligesom en skygge!“ sagde folk til ham, og det gøs i den lærde mand, for han tænkte ved det.

bad kurbad

„De skal tage til bad!“ sagde Skyggen, som kom og besøgte ham, „der er ikke andet for! jeg vil tage Dem med for gammelt bekendtskabs skyld; jeg betaler rejsen, og De gør beskrivelsen og er sådan lidt morsom for mig på vejen; jeg vil til et bad, mit skæg gror ikke ud, som det skulle,
35 det er også en sygdom, og skæg må man have! Vær De nu fornuftig og tag imod tilbuddet, vi rejser jo som kammerater.“

Og så rejste de; Skyggen var da herre og herren var da skygge; de kørte med hinanden, de red og gik sammen, side ved side, forud og bag efter, således som solen stod; Skyggen vidste altid at holde sig på
40 herrepladsen; og det tænkte den lærde mand nu ikke sådan over; han var et meget godt hjerte, og særdeles mild og venlig, og da sagde han en dag til Skyggen: „Da vi nu således er blevne rejsekammerater, som vi er det, og vi tillige er voksne op fra barndommen sammen, skulle vi så ikke drikke dus, det er dog mere fortroligt!“

„De siger noget!“ sagde Skyggen, som jo nu var den egentlige herre. „Det er meget ligefremt og velment sagt, jeg vil være lige så velmenende og ligefrem. De, som en lærd mand, ved vistnok hvor underlig naturen er. Somme mennesker kunne ikke tåle at røre ved gråt papir, så få de ondt; andre går det gennem alle lemmer, når man lader et søm gnide mod en 5 glastrude; jeg har lige sådan en følelse ved at høre Dem sige du til mig, jeg føler mig ligesom trykket til jorden i min første stilling hos Dem. De ser, at det er en følelse, det er ikke stolthed; jeg kan ikke lade Dem sige du til mig, men jeg skal gerne sige du til Dem, så er det halve gjort!“

10 Og så sagde Skyggen du til sin forrige herre.

„Det er dog vel galt,“ tænkte han, „at jeg må sige De, og han siger du!“ men nu måtte han holde ud.

Så kom de til et bad, hvor der var mange fremmede og imellem disse en dejlig kongedatter, som havde den sygdom, at hun så alt for godt, og 15 det var nu så ængsteligt.

Lige straks mærkede hun, at han, der var kommen, var en ganske anden person end alle de andre; „han er her for at få sit skæg til at vokse, siger man, men jeg ser den rette årsag, han kan ikke kaste skygge.“

Nysgerrig var hun bleven; og så gav hun sig straks på spadsereturen 20 i tale med den fremmede herre. Som en kongedatter behøvede hun ikke at gøre mange omstændigheder, og så sagde hun: „Deres sygdom er, at De ikke kan kaste skygge.“

„Deres kongelige højhed må være betydelig i bedring!“ sagde Skyggen, „jeg ved, Deres onde er, at De ser alt for godt, men det har tabt sig. 25 De er helbredet, jeg har just en ganske usædvanlig skygge; ser De ikke den person, som altid går med mig? Andre mennesker have en almindelig skygge, men jeg holder ikke af det almindelige. Man giver sin tjener finere klæder i liberiet, end man selv bruger, og således har jeg ladet min skygge pudse op til menneske; ja De ser, at jeg endogså har givet 30 ham en skygge. Det er meget kostbart, men jeg holder af at have noget for mig selv!“ –

„Hvad!“ tænkte prinsessen, „skulle jeg virkelig være kommen mig? Dette bad er det første, der er til! Vandet har i vor tid ganske forunderlige kræfter. Men jeg tager ikke bort, for nu bliver her morsomt; den fremmede synes jeg overordentligt om. Bare hans skæg ikke vokser, for så 35 rejser han!“

Om aftenen i den store balsal dansede kongedatteren og Skyggen. Hun var let, men han var endnu lettere, sådan en danser havde hun aldrig haft. Hun sagde ham, fra hvad land hun var, og han kendte landet, han 40 havde været der, men da var hun ikke hjemme; han havde kiget ind ad vinduerne for oven og for neden, han havde set både det ene og det andet og så kunne han svare kongedatteren og gøre antydninger, så hun blev ganske forundret; han måtte være den viseste mand på hele jorden; hun fik sådan en agtelse for, hvad han vidste, og da de så dansede igen, så

liberi uniform som bæres af tjener eller chauffør ved hoffet

blev hun forlibt, og det kunne Skyggen godt mærke, for hun var færdig at se lige igennem ham. Så dansede de nok en gang og så var hun lige ved at sige det, men hun var besindig, hun tænkte på sit land og rige og på de mange mennesker, hun skulle regere over. „En vis mand er han,“
 5 sagde hun til sig selv, „det er godt; og dejligt danser han, det er også godt; men mon han har grundige kundskaber, det er lige så vigtigt! han må eksamineres.“ Og så begyndte hun så småt at spørge ham om noget af det allervanskeligste, hun kunne ikke selv have svaret på det; og Skyggen gjorde et ganske underligt ansigt.

10 „Det kan De ikke svare på!“ sagde kongedatteren.

„Det hører til min børnelærdom.“ Sagde Skyggen, „jeg tror endog min skygge derhenne ved døren kan svare derpå.“

„Deres skygge!“ sagde kongedatteren, „det ville være højst mærkeligt!“

15 „Ja, jeg siger ikke bestemt, at han kan,“ sagde Skyggen, „men jeg skulle tro det, han har nu i så mange år fulgt mig og hørt efter, – jeg skulle tro det! men Deres kongelige højhed tillader, at jeg gør Dem opmærksom på, at han har så megen stolthed af at gå for et menneske, at når han skal være i rigtigt humør, og det må han være for at svare godt, så må han
 20 behandles ganske som et menneske.“

„Det kan jeg godt lide!“ sagde kongedatteren.

Og så gik hun hen til den lærde mand ved døren, og hun talte med ham om sol og måne, og om menneskene både uden på og inden i, og han svarede så klogt og godt.

25 „Hvad det må være for en mand, der har så vis en skygge!“ tænkte hun, „det ville være en ren velsignelse for mit folk og rige, om jeg valgte ham til min gemal; – jeg gør det!“

Og de var snart enige, både kongedatteren og Skyggen, men ingen skulle vide derom, før hun kom hjem i sit eget rige.

30 „Ingen, ikke en gang min skygge!“ sagde Skyggen, og det havde han nu sådan sine egne tanker ved. –

Så var de i landet, hvor kongedatteren regerede, når hun var hjemme.

„Hør min gode ven!“ sagde Skyggen til den lærde mand, „nu er jeg
 35 bleven så lykkelig og mægtig, som nogen kan blive, nu vil jeg også gøre noget særdeles for dig! Du skal altid bo hos mig på slottet, køre med mig i min kongelige vogn og have hundrede tusinde rigsdaler om året; men så må du lade dig kalde skygge af alle og enhver; du må ikke sige, at du har nogensinde været menneske, og en gang om året, når jeg sidder på
 40 altanen i solskin og lader mig se, må du ligge ved mine fødder, som en skygge skal; jeg kan sige dig, jeg gifter kongedatteren; i aften skal brylluppet holdes.“

„Nej, det er dog alt for galt!“ sagde den lærde mand, „det vil jeg ikke, det gør jeg ikke! det er at bedrage hele landet og kongedatteren med! Jeg

siger al ting! at jeg er mennesket, og at du er skyggen, du er bare klædt på!“

„Det er der ingen, som tror!“ sagde Skyggen, „vær nu fornuftig, ellers kalder jeg på vagten!“ –

5 „Jeg går lige til kongedatteren!“ sagde den lærde mand. „Men jeg går først!“ sagde Skyggen, „og du går i arrest!“ – og det måtte han, for skildvagterne lystrede ham, som de vidste, kongedatteren ville have.

„Du ryster!“ sagde kongedatteren, da Skyggen kom ind til hende, „er der sket noget? Du må ikke blive syg til i aften, nu vi skulle have
10 bryllup.“

„Jeg har oplevet det grueligste, der kan opleves!“ sagde Skyggen, „tænk dig – ja, sådan en stakkels skyggehjerne kan ikke holde meget ud; – tænk dig, min skygge er bleven gal, han tror, at han er mennesket og at jeg – tænk dig bare, – at jeg er hans skygge!“

15 „Det er frygteligt!“ sagde prinsessen, „han er dog spærret inde!“

„Det er han! jeg er bange, han kommer sig aldrig.“

„Stakkels skygge!“ sagde prinsessen, „han er meget ulykkelig; det er en sand velgerning, at befrie ham fra den smule liv, han har, og når jeg rigtig tænker over det, så tror jeg, det bliver nødvendigt, at det bliver
20 gjort af med ham i al stilhed!“

„Det er rigtig nok hårdt!“ sagde Skyggen, „for det var en tro tjener!“ og så gav han ligesom et suk.

„De er en ædel karakter!“ sagde kongedatteren.

Om aftenen var hele byen illumineret, og kanonerne gik af: Bum!
25 og soldaterne præsenterede gevær. Det var et bryllup! Kongedatteren og Skyggen gik ud på altanen for at lade sig se og få nok en gang hurra.

Den lærde mand hørte ikke noget til alt det, for ham havde de taget livet af. –

Romantisme – Den skæve skygge

Dansk

9. modul

Læsning til i dag

- *Litteraturens veje*, s. 159-163 om romantismen og s. 175-180 om H.C. Andersen
- H.C. Andersen: "Skyggen" (1847)

Materiale

- *Litteraturens veje*, s. 162-163 om romantismen
- Filmen *Den skæve skygge* (1998), instruktør: Jannik Hastrup

Faglige mål

- – analysere, fortolke og perspektivere primært fiktive tekster i alle medier

Kernestof

- – tekster fra romantik og romantisme

Formål

I skal lære om den underkategori af romantikken, som kaldes for romantismen, og her er kanonforfatteren H.C. Andersen (igen) en glimrende repræsentant, da en del af hans forfatterskab bærer stærke romantisme-træk.

Aktiviteter

1. Pararbejde:
Hvilke romantisme-træk skal vi holde øje med for at kunne definere en romantisk tekst? (opsamling på læselektie om romantismen)
2. **Vi ser filmen *Den skæve skygge*** (1998) af instruktøren Jannik Hastrup.

Hold øje med, hvilke romantiske og romantistiske træk, der findes i filmen *Den skæve skygge*.

Hvilke ligheder ser I mellem filmen *Den skæve skygge* (1998) og fortællingen "Skyggen" (1847) af H.C. Andersen? Hvordan bliver H.C. Andersen fremstillet i filmen? Inddrag evt. Aristofanes' teori om Eros s. 57.

Aristofanes' teori om Eros (400 f.Kr)

Komediedigteren og filosofen Aristofanes har en teori om, at mennesker engang sad sammen to og to. Det sammensatte menneske havde en rund krop, fire arme og ben samt to sæt kønsdele. Mennesket havde kun ét hoved, men to ansigter. Efterhånden begyndte disse mennesker at lide af hybris, og de angreb guderne. Guderne mente, at den bedste måde, de kunne straffe menneskene på, var at dele dem i to. På denne måde blev de svagere, men stadig til stor nytte. Mennesket har lige siden da søgt efter dets anden halvdel for at blive fuldendt. Denne higen efter en modpart kaldes Eros.

Det er Eros, der hjælper med at finde tilbage til den oprindelige halvdel.

I romersk tid blev Eros opfattet som en purung mand eller en dreng med bue og forelskelsens pile, som han rammer menneskene med, hvad enten de ønsker det eller ej. Hos romerne og i senere europæisk litteratur hedder han Amor, undertiden med tilnavnet *Cupido* (begær).

I H.C. Andersens eventyr *Den uartige Dreng* (1835) låner han sit motiv fra et oldgræsk digt, og han skriver om Eros/Amor i *Skyggebilleder* (1831): "...ærgeligt er det i Sandhed, at saadan en lille Hvalp skal have Ret til at spidde store, voxne Folk. De som faae hinanden, siger man rigtignok, strax hjælpe hinanden Pilene ud igjen, og saa gaaer al Kjærligheden over, men de andre beholde Pilen i Hjertet, og da er det ofte dødeligt."